

KALLELSE/UNDERRÄTTELSE

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Plats och tid KS-salen Utö
Tisdag 2017-10-24, kl. 17.00

Justeringens plats och tid Utbildningsförvaltningen 2017-10-30

Anders Nordlund (S)
Ordförande

Tina Wallström Bernhav
Sekreterare

Föredragningslista

	Ärende	Sida
86	Mötets öppnande	3
87	Val av justerare	4
88	Aktuellt från förvaltningen.....	5
89	Månadsuppföljning september	6
90	Strategi och budget 2018.....	7
91	Gymnasieprogram och inriktningar läsåret 2018/2019	8
92	Pedagogiska utmärkelser 2018.....	9
93	Handlingsplan för genomförandet av kemikalieplanen	12
94	Remiss: Förslag till kvalitetspolicy.....	15
95	Avskrivning av fordringar i bokföringen	16
96	Meddelanden	17
97	Delegationsbeslut.....	18

86 Mötets öppnande

---

87 Val av justerare

---

88 Aktuellt från förvaltningen

Simplan

Peteris Smitmanis

Förslag till beslut

1. Rapporten godkänns och läggs till handlingarna.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden

Utan eget ställningstagande.

_____

Expedieras:

Akt

Dnr GVN 2017/112

89 Månadsuppföljning september

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har ett resultat på 313,3 mnkr, vilket är 3,2 mnkr bättre än periodiserad budget.

Det positiva resultatet beror på att central förvaltning och central stödavdelning har en positiv avvikelse för perioden och där överföringsmedel från maj endast är förbrukade i mindre omfattning samt att eleversättningarna efter septembers månads justering fortsatt visar på en positiv avvikelse.

Helårsprognosen för nämnden är ett överskott på 1,5 mnkr.

Underlag för beslut

-Rapport 2017-10-13 – Månadsuppföljning för perioden januari – september 2017.

Förslag till beslut

1. Rapporten godkänns.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag.

Expedieras: Akt

Dnr GVN 2017/92

90 Strategi och budget 2018

Sammanfattning

Mål och budget 2018- 2019 omfattar 12 mål fördelade på fyra målområden.

Till de mål som är riktade till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har strategier tagits fram. För att följa upp kommunfullmäktiges mål finns framtaget resultatindikatorer med målvärden och informationsmått utan målvärden. Dessa finns redovisade under respektive mål. Dessutom finns indikatorer framtagna specifikt för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för ett antal av målen.

De av kommunfullmäktige speciellt riktade uppdragen till nämnden finns också redovisade.

Underlag för beslut

- Strategi och budget 2018, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Förslag till beslut

1. Strategi och budget 2018, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, godkänns.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utan eget ställningstagande.

Expedieras: Akt

Dnr GVN 2017/91

91 Gymnasieprogram och inriktningar läsåret 2018/2019

Sammanfattning

I särskild bilaga finns förteckning över de gymnasieprogram och inriktningar som ska erbjudas på Haninge kommuns egna gymnasieskolor läsåret 2018/2019. Av förteckningen framgår vilken skola som ska erbjuda respektive utbildning.

Förvaltningens synpunkter

Enligt skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med gällande bestämmelser. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bör därför besluta vilka utbildningar som ska ingå i utbudet inför varje läsår.

Underlag för beslut

- Förteckning över gymnasieprogram och inriktningar som erbjuds i Haninge kommuns egna skolor läsåret 2018/2019 fördelat på skola

Förslag till beslut

1. Utdet av gymnasieprogram och inriktningar för läsåret 2018/2019 fastställs enligt förteckning.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag. Sara Sixten (M) deltar inte i beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Gymnasie- och vuxenutbildningschef

För kännedom: Rektorer gymnasiet, enhetschef Navigatorcentrum

Dnr GVN 2017/77

92 Pedagogiska utmärkelser 2018

Sammanfattning

Pedagogiska utmärkelser har sedan 2010 delats ut till pedagoger i förskola, grundskola F-6, grundskola 7-9, gymnasie- och vuxenutbildningen samt skicklig pedagogisk ledning (årets skolledare). Antalet utmärkelser ökades 2014 genom att ytterligare fyra utmärkelser inrättades. Dessa var skicklig pedagog i fritidshem, bästa innovatör och entreprenör, bästa miljöarbete samt bästa förskolerestaurang/skolrestaurang/kök.

Samtliga dessa utmärkelser utom skicklig pedagogisk ledning/ årets skolledare kan tilldelas grupp eller arbetslag. För varje utmärkelse finns fastställda kriterier. Se bilaga Kriterier för utmärkelser 2017. Varje utmärkelse (nio stycken) har tilldelats 5 000 kr förutom diplom och blommor. Om en grupp eller ett arbetslag har tilldelats utmärkelsen har varje deltagare fått diplom och blommor och prissumman har fördelats mellan deltagarna. Den sammanlagda prissumman uppgår således till 45 000 kr.

Grund- och förskolenämnden beslutade 2017-03-29 Dnr GFN 2017/76 om hur prissumman får utbetalas om det gäller en mottagare alternativt en grupp eller ett arbetslag. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fattade motsvarande beslut 2017-03-28 Dnr GVN 22017/25.

Ett förslag har framställts till utbildningsförvaltningen om att utöka antalet utmärkelser med

”Pedagog/arbetslag som särskiljer sig inom digital pedagogik”. Syftet skulle vara att sätta fokus på ett arbete som ska göras på området, och medarbetare som lyckas på området.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningschefens ledningsgrupp framhåller att digitalisering inte är ett huvudmål i sig utan allt det som ger högre kunskap. Om någon arbetar med digitalisering så kan det öka kunskapen. Ett pris som bara handlar om digitalisering kan uppfattas så att om man arbetar med mycket digitalisering så är det bra och då kan man få en utmärkelse.

Förvaltningen ser inte att det finns behov av fler utmärkelser än de nio som för närvarande delas ut.

Processen att utse mottagare av de nio utmärkelserna är omfattande och påbörjades innevarande år i april med fastställande av plan för nomineringsarbetet som ska genomföras på kommunens hemsida. Informationsbrev till alla chefer för förskolor och skolor, kommunala och fristående i kommunen sänds ut så snart förvaltningschefens ledningsgrupp fastställt planen. Information läggs upp på kommunens hemsida med information om nomineringstid, utmärkelser och kriterier för dessa. Information till vårdnadshavare och personal via Unikum, Schoolsoft och V-klass.

Tre dagar efter sista nomineringsdagen lämnas en sammanställning av nomineringar med motiveringar till respektive linjechef. Påföljande fredag beslutar förvaltningschefens ledningsgrupp, som är jury, om samtliga nio utmärkelser.

Chefen för mottagaren av utmärkelsen underrättas av linjechef om den/de medarbetare som kommer att få utmärkelse. Enhetens chef ansvarar för att mottagaren infinner sig vid utdelningen.

Alla mottagare av utmärkelse får ett oinramat diplom med namn och motivering till utmärkelsen. Ett diplom i varje kategori framställs i A3 och ramas in. Dokument med motivering till utmärkelser mailas till ordförandena som stöd inför utdelningen i september.

Framställning av diplom, fotografering samt publicering av bild och motiveringar till utmärkelserna ombesörjs av kommunikatör vid kommunikation och marknadsföring.

Underlag för beslut

- Kriterier för utmärkelser 2017. Bilaga 1.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att inte göra några förändringar av antalet pedagogiska utmärkelser.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag. Sara Sixten (M) och Karl-Anders Molin (L) deltar inte i beslutet.

Expedieras: Akt

Dnr GVN 2017/94

93 Handlingsplan för genomförandet av kemikalieplanen

Sammanfattning

2017-06-12 antog kommunfullmäktige ”Kemikalieplan för Haninge kommun”, Dnr KS 2016/177. Kemikalieplanen anger gemensamma prioriteringar för kemikaliearbetet i Haninge kommun. Det övergripande målet för kemikalieplanen är att minska förekomsten av skadliga ämnen i kommunens verksamheter. Som steg på vägen för att nå kemikalieplanens mål har två etappmål formulerats:

Nämnder och bolag ska anta handlingsplaner för att minska förekomsten av skadliga ämnen i sina verksamheter.

Kunskapen om skadliga ämnen och riskerna med dessa ska öka bland chefer och medarbetare. I beslutet från kommunfullmäktige 2017-06-12 framgår att ”Samtliga nämnder, Tornberget fastighetsförvaltnings AB och Haninge bostäder AB ges i uppdrag att ta fram handlingsplaner för genomförandet av kemikalieplanen”.

Förvaltningens synpunkter

I bilagorna till kemikalieplanen finns bland annat ”Vägledning för verksamheter riktade till barn och unga”. Denna bilaga är gedigen och framtagen i dialog med verksamheten. Den vägleder på ett konkret och tydlig sätt vilka områden verksamheten bör fokusera på och även till viss del i vilken ordning. Vägledningen är nivågrupperad och innehåller förslag på möjliga åtgärder indelade i tre olika nivåer baserat på risk, effekt och kostnad. Nivå 1 innebär låg kostnad, hög risk och hög effekt. Nivå 3 innebär hög kostnad, låg risk och måttlig effekt.

De fokusområden kemikalieplanen inriktar sig mot för verksamheter riktade till barn och unga är:

- Rensa bort olämpligt material som kan förkomma i verksamheterna.
- Upprätta rutiner som säkerställer en sund inomhusmiljö.
- Ställa kemikaliekraV vid upphandlingar.
- Göra medvetna val vid inköp.

Utbildningsförvaltningen har tagit fram en åtgärdslista kopplad till kemikalieplanen. Genom att lägga in denna i det systematiska arbetsmiljöarbetet uppnår vi flera effekter.

Åtgärdslistan kopplad till kemikalieplanen tas med i det årliga skyddsrondsarbetet vilket leder till att enheterna systematiskt arbetar med kemikalieplanen. Arbetet kommer att beröra all personal då arbetsmiljöarbetet är en stående punkt på APT.

Regelbunden uppföljning på alla nivåer blir också en effekt då enheternas arbetsmiljöarbete följs upp av linjeförst, som i sin tur följs upp av förvaltningschef och nämnd. Vi kan på så sätt följa utvecklingen av arbetet med kemikalieplanen.

Implementeringen av kemikalieplanen ägs på det här sättet av rektor, med stöd från förvaltningen, vilket är rimligt då det är de som ansvarar över enhetens ekonomi.

För att arbeta med de två första fokusområdena i kemikalieplanen, rensa bort olämpligt material som kan förekomma i verksamheterna samt upprätta rutiner som säkerställer en sund inomhusmiljö, bedömer utbildningsförvaltningen att ovanstående åtgärder är tillräckliga.

De övriga fokusområdena, ställa kemikaliekraV vid upphandlingar samt göra medvetna val vid inköp, kräver utbildningsinsatser. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i strategi och budget 2018 föreslagit att utbildningsförvaltningen ska arbeta för att öka beställarkompetensen i organisationen som ett led i att arbeta med avtalstrohet och avtalsnöjdhet. Utbildningsförvaltningen föreslår att man i det arbetet också lägger in aspekten att öka beställarkompetensen ur ett hållbarhetsperspektiv.

Underlag för beslut

- Kemikalieplan för Haninge kommun
- Bilaga 1 Vägledning för verksamheter riktade till barn och unga
- Åtgärder kemikalieplanen för gymnasiet och vuxenutbildningen
- Handlingsplan för genomförande av kemikalieplanen

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens förslag på handlingsplan för genomförande och implementering av Haninge kommuns kemikalieplan.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Förvaltningschef, gymnasie- och vuxenutbildningschef

För kännedom: Rektorer

Dnr GVN 2017/80

94 Remiss: Förslag till kvalitetspolicy

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat förslag till ny kvalitetspolicy. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ges möjlighet att yttra sig över förslaget.

Förvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningen anser att förslaget till ny kvalitetspolicy är genomarbetat och tydligt.

Underlag för beslut

- Förslag till ny kvalitetspolicy Dnr KS 2017/328.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden antar utbildningsförvaltningens förslag till yttrande som sitt eget. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag.

Expedieras: Akt, registrator kommunstyrelseförvaltningen

Dnr GVN 2017/102

95 Avskrivning av fordringar i bokföringen

Sammanfattning

Kommunstyrelsens ekonomiavdelning föreslår att skulder som inte betalats till förvaltningen avskrivs i kommunens bokföring. Ekonomiavdelningen har efter utredning bedömt fordran som osäker. Fordran avförs därför från räkenskaperna och bokförs som en kundförlust.

Fordran kvarstår dock, vid sidan av bokföringen, och bevakas av ekonomiavdelningen i tio år efter respektive förfallodag.

Den i bokföringen upptagna fordran är på 54 678 kronor. (Bilagan till ärendet är sekretessbelagd och kommer inte att skickas med).

Förslag till beslut

1. Den i bokföringen upptagna fordran på 54 678 kronor avskrivs och bokförs som kundförlust på respektive ansvar och verksamhet.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Redovisningsenheten, Carina Barfoth

Dnr GVN 2017/6

96 Meddelanden

Mejlas ut löpande.

KS § 192 Budgetuppföljning 2017

KS § 235 Befrielse från uppdrag

KS § 242 Remiss: Betänkande Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60)

KS § 247 Remiss: Entreprenad, fjärrundervisning och distansutbildning (SOU 2017:44)

KS § 248 Remiss: Betänkandet EU:s dataskyddsförordning och utbildningsväsendet, SOU 2017:49

KS § 226 Tidplan bokslut 2017, budgetuppföljning 2018 samt mål och budget 2019

KF § 286 Val till vissa uppdrag, tidigare bordlagda

Förslag till beslut

1. Meddelandena läggs till handlingarna.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utan eget ställningstagande.

Expedieras:

Akt

Dnr GVN 2017/7

97 Delegationsbeslut

Sammanfattning

Enligt 6 kap. 35 § kommunallagen ska delegationsbeslut anmälas till nämnden.

Utbildningsförvaltningen har sammanställt en förteckning över anmälda delegationsbeslut till och med 2017-10-15 (Löpnnummer 28-30). Delegationsbesluten återfinns i kallelsen till nämndsammanträdet.

Underlag för beslut

- Delegationsbeslut oktobernämnd.

Förslag till beslut

1. Delegationsbesluten anmäls till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och läggs till handlingarna.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utan eget ställningstagande.

Expedieras: Akt

Månadsuppföljning september

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har ett resultat på 313,3 mnkr, vilket är 3,2 mnkr bättre än periodiserad budget.

Det positiva resultatet beror på att central förvaltning och central stödavdelning har en positiv avvikelse för perioden och där överföringsmedel från maj endast är förbrukade i mindre omfattning samt att eleversättningarna efter septembers månads justering fortsatt visar på en positiv avvikelse.

Helårsprognosen för nämnden är ett överskott på 1,5 mnkr.

Underlag för beslut

-Rapport 2017-10-13 – Månadsuppföljning för perioden januari – september 2017.

Förslag till beslut

1. Rapporten godkänns.

Expedieras: Akt

Controllerenheten
Camilla Wallin

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden

Månadsuppföljning för perioden januari - september 2017

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har ett resultat på 313,3 mnkr, vilket är 3,2 mnkr bättre än periodiserad budget. Det positiva resultatet beror på att central förvaltning och central stödavdelning har en positiv avvikelse för perioden och där överföringsmedel från maj endast är förbrukade i mindre omfattning samt att eleversättningarna efter septembers månads justering fortsatt visar på en positiv avvikelse.

Helårsprognosen för nämnden är ett överskott på 1,5 mnkr.

Sammanlagt utfall

Resultatet efter nio månader uppgår till 313,3 mnkr, vilket är 3,2 mnkr bättre än periodiserad budget. Den första tabellen visar som vanligt hela resultaträkningen, där intäkter presenteras utan tecken och kostnader har minustecken.

Tabell 1a: Aggregerad resultaträkning, perioden januari – september 2017

Konto, tkr	Utfall jan - sep 2017	Bud ack jan - sep 2017	Avvikelse jan - sep 2017	Budget helår 2017	Utfall % av budget helår
I10 - Taxor och avgifter	1 293	821	472	1 095	118,2%
I20 - Försäljning av verksamhet	264 699	279 415	-14 716	374 069	70,8%
I30 - Bidragsintäkter	36 185	30 339	5 846	41 067	88,1%
I40 - Anslag	2 358	2 850	-492	3 800	62,1%
I50 - Övriga intäkter	2 022	3 412	-1 390	4 550	44,4%
Summa I - Intäkter	306 557	316 838	-10 280	424 580	72,2%
K10 - Lönekostnader	-182 918	-177 345	-5 574	-236 649	77,3%
K20 - Övriga personalkostnader	-1 644	-2 549	905	-3 399	48,4%
K30 - Lokalkostnader	-63 133	-62 245	-888	-82 994	76,1%
K40 - Kostnader för bidrag	-2 674	-154	-2 521	-205	1304,6%
K50 - Köp av tjänster	-350 498	-366 154	15 656	-491 017	71,4%
K60 - Köp av varor	-14 713	-14 044	-670	-18 727	78,6%
K70 - Övriga kostnader	-2 968	-9 428	6 460	-15 069	19,7%
K80 - Avskrivningar och ränta	-1 312	-1 412	100	-1 881	69,8%
K81 - Finansiella kostnader	-3		-3		
Summa K - Kostnader	-619 864	-633 331	13 467	-849 940	72,9%
Summa RR	-313 307	-316 493	3 186	-425 360	73,7%

Tabellen nedan visar Summa RR från föregående tabell per verksamhetsområde inom nämnden, med omvänt tecken.

Tabell 1b: Utfall och budget för nämnden, perioden januari – september 2017

tkr	Förbrukade resurser under perioden	Budgeterad förbrukning under perioden	Avvikelse	Budgeterad helårsförbrukning	Förbrukat i % av årsbudget	Kvar att förbruka av årsbudget
Eleversättningar	228 249	229 736	1 487	307 857	74,1%	79 608
Central stödavdelning	14 058	14 878	820	19 850	70,8%	5 792
Gymnasieenheterna	1 459	637	-821	0		-1 459
Centrum Vux	36 247	34 656	-1 591	46 441	78,1%	10 194
Navigatortcentrum	7 656	7 359	-297	9 738	78,6%	2 082
Central förvaltning	25 638	29 226	3 588	41 474	61,8%	15 836
Summa	313 307	316 493	3 186	425 360	73,7%	112 053

Centrum Vux och Navigatorcentrum har för perioden en negativ avvikelse, men båda enheterna räknar med en noll-avvikelse vid årets slut. Både Central stödavdelning och Central förvaltning har fått överföringsmedel tilldelade, där ackumulerat nio tolfte delar av det budgeterade helårsbeloppet återfinns i september och där förbrukning endast skett i mindre omfattning. Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av respektive verksamhetsområde.

Eleversättningar

Budgetavvikelsen för eleversättningar är fortsatt positiv, som dels är en effekt efter tilldelade överföringsmedel på 1,5 mnkr, som fördelades i maj och juni, men också på grund av att justeringen av eleversättningarna i september månad efter verkligt antal elever blev lägre än budgeterat.

Tabell 2: Utfall och budget för eleversättningar, perioden januari – september 2017

tkr	Förbrukade resurser under perioden	Budgeterad förbrukning under perioden	Avvikelse	Budgeterad helårsförbrukning	Förbrukat i % av årsbudget	Kvar att förbruka av årsbudget	Aktuellt elevantal*
Egna gymnasieskolor	115 411	125 839	10 428	168 398	68,5%	52 987	
Andra kommuner	52 242	50 639	-1 604	67 971	76,9%	15 729	
Friskolor	60 595	53 259	-7 337	71 488	84,8%	10 893	
Summa	228 249	229 736	1 487	307 857	74,1%	79 608	0

Eleversättningarna för höstterminen är högre budgeterade än för vårterminen, men visar sig efter september månads justering vara lägre trots att elevantalet är högre. En anledning till avvikelsen beror på att inga inriktningspriser betalats ut till höstterminen för årskurs 1 för de program som tidigare erhållit inriktningspris, men bör inte vara hela förklaringen och varför utredning pågår.

Central stödavdelning

0,4 mnkr av överföringsmedlen har tillfallit Central stödavdelning avseende elevhälsa och studerandeteam. Nio tolfte delar av det budgeterade helårsbeloppet återfinns ackumulerat i den periodiserade budgeten för september, men inga insatser har ännu gjorts.

Tabell 3: Utfall och budget för Central stödavdelning, perioden januari – september 2017

tkr	Förbrukade resurser under perioden	Budgeterad förbrukning under perioden	Avvikelse	Budgeterad helårsförbrukning	Förbrukat i % av årsbudget	Kvar att förbruka av årsbudget
Tilläggsbelopp gymnasiesärskolan	8 333	8 232	-101	10 976	75,9%	2 643
Tilläggsbelopp gymnasiet	2 746	3 016	270	4 021	68,3%	1 275
CSA övriga kostnader	2 978	3 630	651	4 853	61,4%	1 874
Summa	14 058	14 878	820	19 850	70,8%	5 792

Från maj påverkar nya rekryteringar resultatet.
Helårsprognosen är oförändrad på noll-avvikelse.

De kommunala gymnasieenheterna

För perioden har Riksäpplet ett ackumulerat positivt resultat medan Fredrika har ett negativt resultat. I tabellen nedan betyder ett minustecken i resultatcolumnen alltså att enheten så här långt går med vinst.

Tabell 4a: Utfall och budget för de kommunala gymnasieenheterna, perioden januari – september 2017

tkr	Resultat under perioden	Budget för perioden	Avvikelse	Helårsprognos
Fredrika	2 365	745	-1 620	-1 000
Akademierna	-17	-12	5	0
Riksäpplet	-889	-96	794	0
Summa	1 459	637	-821	-1 000

Fredrika har ett ackumulerade negativa resultat för perioden på -2,4 mnkr och är sämre än vad skolan räknat med. Avvikelsen beror dels på högre kostnader i september i samband med materialinköp inför höstterminen, vilket är normalt för perioden, men även på att elevintäkterna visat sig vara lägre än de räknat med. Skolan väntar en del intäkter som kommer att förbättra resultatet, men räknar ändå med ett negativt resultat om 1 mnkr vid årets slut.

Akademierna har i september månad fått retroaktiv ersättning för nya elever i årskurs 1, vilket gör att det ackumulerade resultatet hamnar på noll som förväntat. Tabellen nedan visar resultatet uppdelat per idrottsgren.

Tabell 4b: Utfall per idrottsgren inom Akademierna, perioden januari - sep 2017

tkr	Fotboll	Boxning	Karate	Simning	Basket	Orientering	Innebandy	Golf	Cheer-leading	Totalt
Totala verksamhetsintäkter	1 407	274	488	364	36	728	994	414	47	4 753
Totala kostnader	-1 056	-325	-734	-254	0	-974	-800	-508	0	-4 651
Resultat per idrott	351	-50	-245	110	36	-246	194	-94	47	102
Elevenoende										-71
O fördelade poster										-14
Resultat										17
Preliminärt elevantal sep	60	11	11	14	0	28	39	17	0	180
Antal platser 2017/18	56	12	12	15	0	27	44	18	0	184

Från och med höstterminen finns inte längre elever i basket och cheerleading, eftersom de sista gick ut i våras. Övriga elevantalsuppgifter är preliminära eftersom intagningen i viss mån fortfarande pågår. Enheten prognostiserar fortfarande ett nollresultat vid årets slut.

Riksäpplets ackumulerade vinst uppgick till 890 tkr i september, vilket var lägre än väntat och som till största del beror på att elevintäkterna blev lägre än skolans sammanställda prognos som gjordes för juli och augusti månad för att undvika en negativ korrigerings i september. Skolan räknar ändå med att den buffert de nu har kommer att vara tillräcklig året ut där elevantalet är lägre på höstterminen än vårterminen och där ingen intagning på årskurs 1 på restaurang- och livsmedelsprogrammet denna höst sker. Helårsprognosen är ett nollresultat.

Vuxenutbildning

Centrum Vux har även tillförts överföringsmedel på 1,9 mnkr, varav nio tolfte delar påverkar uppföljningen i september. Ännu har ingen förbrukning skett, vilket framgår av en separat rad i tabellen nedan.

Tabell 5a: Utfall och budget för Centrum Vux, perioden januari – september 2017

tkr	Förbrukade resurser under perioden	Budgeterad förbrukning under perioden	Avvikelse	Budgeterad helårsförbrukning	Förbrukat i % av årsbudget	Kvar att förbruka av årsbudget	Prognos helårsavvikelse från ram
Centrum Vux drift	36 247	33 265	-2 981	44 587	81,3%	8 340	0
Centrum Vux överskottsforbrukning	0	1 391	1 391	1 854	-	1 854	-
Summa	36 247	34 656	-1 591	46 441	78,1%	10 194	0

För Centrum Vux infaller inte alltid intäkter och kostnader under samma period och varför enheten kan uppvisa större avvikelser vid en given tidpunkt. Enheten har för perioden högre personalkostnader än periodiserad budget, där en biträdande rektor tillkommit samt att nödvändig förstärkning av personal för SFI gjorts. Utöver det har enheten haft högre kostnader för lokaler och förbrukningsmaterial till SFH.

Enheten väntar dock motsvarande intäkter, där bland annat flyktingbidraget från socialförvaltningen som avser hela höstterminen kommer i december. Enheten känner sig trygg med sin budget och prognostiserar fortsatt en noll-avvikelse vid årets slut.

Nästa tabell visar intäkter och kostnader för respektive verksamhetsgren inom Centrum Vux. Intäkter visas utan tecken och kostnader med minustecken, vilket medför att resultatet har omvänt tecken jämfört med tabell 5a ovan.

Tabell 5b: Utfall och balanserade projektmedel för Centrum Vux, perioden januari – september 2017

tkr	Grund	Gymn	Sär	SFI	YH	Förbrukat i		
						Totalt	Årsbudget	% av årsbudget
Totala intäkter	365	5 468	2	7 920	2 296	16 050		
Totala kostnader	-6 921	-23 415	-810	-18 855	-2 297	-52 297		
Resultat	-6 555	-17 947	-808	-10 935	-1	-36 247	-46 441	78,1%

Balanserade projektmedel	Grund	Gymn	Sär	SFI	YH	Övrigt	Totalt
Vux lärling		-100					
YH VA					-1 029		
VFU						-47	
Traineejobb		-333					
SFY							
Övrigt						-151	
Summa	0	-433	0	0	-1 029	-198	-1 659

Bruttokostnaden för den gymnasiala utbildningen står för 45 procent av enhetens totala bruttokostnad, medan SFI utgör 36 procent av bruttokostnaden. Resultatraden visar hur mycket av nämndens ram respektive område tagit i anspråk. Yrkehögskoleutbildningen skiljer sig från de andra i och med att den helt finansieras av statsbidrag och genomförs inte utan beslut från Myndigheten för yrkeshögskolan.

Navigatorcentrum

Tabell 6: Utfall och budget för Navigatorcentrum, perioden januari - september 2017

tkr	Förbrukade resurser under perioden	Budgeterad förbrukning under perioden	Avvikelse	Budgeterad förbrukning helårs-	Förbrukat i % av årsbudget	Kvar att förbruka av årsbudget
	Navigatorcentrum drift	7 656	7 359	-297	9 738	78,6%

Navigatorcentrum har tillförts överföringsmedel på 0,3 mnkr och till skillnad från Centrum Vux har dessa medel redan blivit ianspråktagna av ALF-verksamheten som flyttade från Riksäppet till Navigatorcentrum i mars. Anslaget för ALF täcker inte lönekostnader för de tre anställda som flyttade över, utan enheten nyttjar därför överföringsmedel under 2017, som till viss del kommer att täcka lönekostnaderna. Överföringsmedel ska inte användas till insatser med permanenta kostnadseffekter, men kan

användas som buffert för att hantera förändrade ekonomiska förutsättningar.

Eftersom Navigatorcentrums överföringsmedel kommer att användas till löpande kostnader sker ingen separat presentation av förbrukningen. Nio tolftedelar av det budgeterade helårsbeloppet 0,3 mnkr återfinns ackumulerat i den periodiserade budgeten för september.

Trots den aktuella ackumulerade avvikelserna för september månad, räknar enheten nu med en noll-avvikelse vid årets slut då två tjänster inte kommer att ersättas resterande del av året och som beräknas täcka de ofinansierade lönekostnaderna för ALF.

Central förvaltning och vissa centralt samlade kostnader

Central förvaltning har sammantaget en positiv ackumulerad avvikelse för perioden och helårsprognosen för samtliga enheter är en budget i balans.

Tabell 7a: Utfall och budget för Central förvaltning, perioden januari – september 2017

tkr	Förbrukade resurser under perioden	Budgeterad förbrukning under perioden	Avvikelse	Budgeterad helårs-förbrukning	Förbrukat i % av årsbudget	Kvar att förbruka av årsbudget
Övrigt	3 048	3 767	720	7 530	40,5%	4 483
Gymnasiechef	22 591	25 459	2 868	33 944	66,6%	11 353
Summa	25 638	29 226	3 588	41 474	61,8%	15 836

Överföringsmedel för specifika insatser är placerad på raden för Gymnasiechef, vars kostnadsställe specificeras ytterligare i nedanstående tabell.

Tabell 7b: Utfall och budget för Gymnasiechef, perioden januari – september 2017

tkr	Förbrukade resurser under perioden	Budgeterad förbrukning under perioden	Avvikelse	Budgeterad helårs-förbrukning	Förbrukat i % av årsbudget	Kvar att förbruka av årsbudget
Personalkostnader	2 180	1 841	-339	2 459	88,6%	279
Torvalla	977	990	13	1 321	74,0%	343
SL-kort	2 995	2 831	-164	3 775	79,3%	780
Inackorderingsbidrag	183	150	-33	200	91,6%	17
Anslag till Akademierna	1 125	1 126	1	1 500	75,0%	375
Anslag till ALF	1 125	1 125	0	1 500	75,0%	375
Hysesökning yrkesgymnasium	8 764	8 764	0	11 686	75,0%	2 921
Bristyrken	4 709	4 709	0	6 279	75,0%	1 570
Övrigt	469	1 671	1 202	2 223	21,1%	1 754
Övriga överföringsmedel	63	2 251	2 188	3 001	2,1%	2 938
Summa	22 591	25 459	2 868	33 944	66,6%	11 353

En del av överföringsbeloppet avser att täcka personalkostnader för samordning av övningsskola. Helårsbeloppet uppgår till 0,7 mnkr och nio tolftedelar återfinns ackumulerat i den periodiserade budgeten för perioden. Att avvikelserna är negativa för personalkostnader beror fortsatt på en engångskostnad i februari, som inte har med övningsskolan att göra.

Det ökade anslaget till Akademierna passerar via Gymnasiechefers kostnadsställe, vilket syns på att helårsramen ökat till 1,5 mnkr. Övriga överföringsmedel har summerats på en enda rad och hittills har endast en mindre förbrukning skett. Uppföljningen av överskottförbrukningen kommer inte vara helt vattentät, eftersom den kommer kräva manuell granskning på transaktionsnivå. De insatser som ingår i raden för övriga överföringsmedel är simundervisning, lovskola, rörelse i skolan, kartläggning och planering av kommande lokalbehov, insatser för elevers psykiska hälsa, digitalisering och pedagogisk verksamhetsutveckling.

Helårsprognos, risk- och känslighetsanalys för nämnden

Helårsprognosen för nämnden har förbättrats från föregående månad till ett överskott på 1,5 mnkr, vilket främst beror på att prognosen för elevsättningarna för höstterminen visar på en positiv avvikelse. Helårsprognosen för Gymnasieenheterna är nu en negativ avvikelse eftersom Fredrika Bremer räknar med ett negativt resultat vid årets slut.

Tabell 8: Helårsprognos 2017

Prognosparameter, tkr	Föregående månads prognos	Prognos helår 2017	Förändring
Nämndreserv	2 500	2 500	0
Elevsättningar vt 2017	-2 000	-2 000	0
Elevsättningar ht 2017	0	2 000	2 000
Gymnasieenheterna	0	-1 000	-1 000
Summa prognos	500	1 500	1 000

I risk- och känslighetsanalysen finns risken kvar för att Migrationsverket beviljar ett annat bidragsbelopp än vad som är uppbokat och justerat för vårterminen 2017.

Risken för att uppbokningen för höstterminen 2017 också visar sig avvika från Migrationsverkets beslut finns nu även med i tabellen. Den är ännu svårare att kvantifiera eftersom det i nuläget inte ens är känt hur många elever och fyraveckorsperioder som kommer ingå i ansökan.

I risk- och känslighetsanalysen finns även risken med att de lägre elevsättningarna, som är bokade i september månad, stämmer i högre utsträckning och blir lägre för höstterminen än vad som nu är prognostiserat.

Navigatorcentrum står inte lägre med i tabellen efter att enheten nu räknar med en noll-avvikelse.

Tabell 9: Risk- och känslighetsanalys

tkr	Positiv risk	Negativ risk
Bidragsansökan Migrationsverket vt 2017	700	-700
Bidragsansökan Migrationsverket ht 2017	700	-700
Eleversättningar ht 2017	2 600	0
Summa	4 000	-1 400

Investeringsuppföljning

Under september månad har endast små belopp investerats och de ackumulerade investeringarna uppgår till 0,8 mnkr. Utfall och ram per investeringsprojekt visas i tabellen nedan.

Tabell 10a: Utfall och ram för investeringar, perioden januari – september 2017

Projekt, tkr	Utfall jan - sep 2017	Budget helår	Utfall % av budget	Prognos helårsförbrukning
Fredrika - fotoutrustning	33	0	-	33
Fredrika - hemvistmöbler	429	500	85,7%	500
Centrum Vux - luftkylare	49	150	32,7%	150
Centrum Vux - armaturer	36	40	89,6%	36
Centrum Vux - digital infotavla	12	100	12,2%	100
Centrum Vux - svetsar	92	100	92,2%	92
Navigatorcentrum - möbler	187	110	169,6%	140
Navigatorcentrum - nätverk 2017	0	110	0,0%	80
Ospecificerat	0	6 890	0,0%	0
Summa	837	8 000	10,5%	1 131

Strategi och budget 2018

Sammanfattning

Mål och budget 2018- 2019 omfattar 12 mål fördelade på fyra målområden.

Till de mål som är riktade till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har strategier tagits fram. För att följa upp kommunfullmäktiges mål finns framtaget resultatindikatorer med målvärden och informationsmått utan målvärden. Dessa finns redovisade under respektive mål. Dessutom finns indikatorer framtagna specifikt för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för ett antal av målen.

De av kommunfullmäktige speciellt riktade uppdragen till nämnden finns också redovisade.

Underlag för beslut

- Strategi och budget 2018, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Förslag till beslut

1. Strategi och budget 2018, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, godkänns.

Expedieras: Akt

Strategi- och budget 2018, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

1. Förord

Haninge växer och allt fler människor och företag väljer att flytta till vår kommun. Från att ha varit en anonym förort till Stockholm går Haninge mot att bli en ledande tillväxtkommun och egen stad. I det växande Haninge prioriterar vi bostadsbyggandet, jobben och välfärden.

Utbildning är nyckeln till goda framtidsutsikter och utveckling. Kunskap skapar trygghet och den ger möjlighet att ifrågasätta samt kritiskt granska den information och de utmaningar vi ställs inför. Haninge värnar det livslånga lärandet och möjligheter till utbildning ska finnas genom hela livet.

Gymnasieskolorna i Haninge kommun ska hålla hög kvalitet, motsvara elevernas förväntningar och förbereda inför såväl vidare studier som arbetsmarknadens krav och framtida behov. Gymnasieutbildning har blivit allt viktigare för att en ung människa ska kunna göra sig gällande på arbetsmarknaden. Att minska avhoppet från gymnasiet ska därför prioriteras.

För att Haninge kommuns gymnasieskolor fortsatt ska utvecklas och ligga i framkant är samverkan med näringslivet viktigt. Inom flera yrkesområden är det framtida behovet av gymnasieutbildad personal mycket högt samtidigt som relativt få elever söker till de gymnasieprogram som är inriktade mot dessa yrkesområden. Ett utvecklat samarbete mellan skola och näringsliv är avgörande för att öka intresset bland ungdomar och vuxna för att söka till gymnasieutbildningar som är inriktade mot yrken där den framtida efterfrågan på arbetskraft är hög.

Det är även viktigt att möta arbetsmarknadens behov av arbetskraft inom bristyrken där kortare utbildningar är tillräckligt. Vid sidan av de reguljära gymnasieutbildningarna fortsätter vi därför att utveckla vår bristyrkes-sfi – svenska för invandrare kombinerat med yrkesutbildning – för att möta upp arbetsmarknadens behov av arbetskraft och för att underlätta nyanlända personers integration i det svenska samhället.

Anders Nordlund (S)

Ordförande gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

2. KF- mål, indikatorer och informationsmått

Målområde Välmående kommuninnevånare

Mål 1. God folkhälsa

Nämndens strategi 2018

1.1 Förbättra skolornas förebyggande arbete avseende ANDT inom ett kommunövergripande samarbete

KF Resultatindikator: Andel elever som inte använder ANDT, gymnasiet åk 2

KF Informationsmått: God psykisk hälsa gymnasiet årskurs 2

1.2 Utveckla kvalitén och likvärdigheten inom elevhälsan

GVN Indikator: Årlig kvalitetsberättelse för elevhälsans medicinska insatser EMI och elevhälsans psykologiska insatser 2016/17

1.3 Arbeta långsiktigt tillsammans med koststrategen för att höja kvaliteten på skolmaten

GVN Indikator: Andel skolrestauranger som uppfyller kostpolicyns checklista.

1.4 UNGSAM-grupper ska finnas vid gymnasieskolorna i Haninge enligt riktlinjerna för sådana grupper

GVN Indikator: Andel berörda skolor som har UNGSAM- grupper enligt riktlinjerna för sådana

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Nämndens strategi 2018

2.1 Öka tryggheten genom vålds- och brottsförebyggande arbete

2.2 Skolorna utarbetar tillsammans med personal och elever en plan mot diskriminering och kränkande behandling i enlighet med skollagens krav

GVN Indikator: Trygghet och trivsel gymnasiet årskurs 2 Andel elever som känner sig trygga, årskurs 2

2.3 Skolorna ska i vardagen arbeta med elevinflytande

GVN Indikator: Inflytande och delaktighet gymnasiet årskurs 2, " Mina synpunkter tas tillvara på ett bra sätt i min skola".

GVN Indikator: Inflytande och delaktighet Centrum Vux, "Jag är nöjd med mitt inflytande över undervisningen."

GVN indikator: Inflytande och delaktighet SFI "Vi elever kan vara med och bestämma vad vi ska göra på lektionerna".

2.4 Minska kostnader för skadegörelse genom ökat samarbete mellan berörda parter i kommunövergripande forum

KF Resultatindikator: Kostnader för skadegörelse på kommunala byggnader (kr per invånare)

2.5 Genom ökat samarbete mellan berörda parter i kommunen ta fram åtgärder som säkerställer trygga miljöer

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Nämndens strategi 2018

3.1 Säkra goda uppväxtvillkor för barn och unga genom samarbete med kultur- och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen

3.2 Säkerställa att särskilt utsatta ungdomar kommer i skola eller arbete

Målområde Utveckling

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Nämndens strategi 2018

4.1 Alla ungdomar ska stödjas och motiveras till arbete eller studier

KF Resultatindikator: Andel med gymnasieexamen inom tre år

KF Resultatindikator: Andel 16-20 åringar som varken arbetar eller studerar

4.2 Skolorna ska arbeta för att utveckla undervisningen så att elevernas kunskapsutveckling förbättras

KF Informationsmått: Andel med examensbevis från gymnasiet

KF Informationsmått: Andel kursdeltagare i grundläggande vuxenutbildning andel som slutfört kurs

KF Informationsmått: Svenska för invandrare; andel godkända

KF Informationsmått: Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier

4.3 Regelbunden uppföljning av kunskapsutveckling och vidtagna åtgärder

4.4 Skolorna ska arbeta för att förbättra och regelbundet följa upp studieron

KF Informationsmått: Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan, gymnasiet årskurs 2

GVN Indikator: Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan, Centrum Vux, "Det är arbetsro på mina lektioner"

GVN Indikator: Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan, SFI, "Det är arbetsro i klassrummet"

4.5 Genom arbete med kompetensförsörjning och kompetenshöjande insatser för personalen förbättra elevernas kunskapsutveckling

Mål 5. Meningsfull fritid

Nämndens strategi 2018

5.1 Samverkan med kultur- och fritidsförvaltningen genom att utbildningsförvaltningens informationskanaler ska kunna användas för spridning av information om deras verksamhet och bidragsberättigade fritidsverksamheter

5.2 Vägleda alla gymnasieelever, särskilt nyanlända elever, för att hitta aktiviteter som bidrar till deras fritid

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Nämndens strategi 2018

6.1 Erbjud utbildning inom bristyrken

6.2 Stimulera ungas egenföretagande

6.3 En anpassad kompetensförsörjning för näringslivets behov i Haninge kommun

Målområde Attraktiv närmiljö

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Nämndens strategi 2018

KF Resultatindikator: Andel miljöbilar i kommunens organisation

7.1 Att andelen ekologiska livsmedelsinköp ökar inom nämndens ansvarsområde

KF Resultatindikator: Andel ekologiska livsmedelsinköp

7.2 Att synliggöra Barnkonventionen inom nämndens ansvarsområde

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Mål 9. Hög tillgänglighet

Nämndens strategi 2018

9.1 Säkerställa att alla elever har god tillgänglighet till utbildning och till skolans lokaler

9.2 Säkerställa god kunskap hos all personal om författningarna kring diskriminering och tillgänglighet

Målområde Effektivitet, kvalitet och service

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Nämndens strategi 2018

10.1 Säkerställa att varje enhets ekonomi ska vara i balans

10.2 Genomföra effektiva inköp genom att följa avtal

KF Resultatindikator: Avtalsstrohet

10.3 Öka beställarkompetensen

GVN Indikator: Avtalsnöjdhet

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Nämndens strategi 2018

KF Resultatindikator: Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får svar på en enkel fråga

KF Resultatindikator: Andel av medborgarna som får svar på e-post inom två dagar

11.1 Arbeta för att professionalisera bemötandet av elever och vårdnadshavare

GVN Indikator: "Lärarna bemöter mig på ett positivt sätt"

GVN Indikator: "Jag behandlas bra av mina lärare"

GVN Indikator: "Mina lärare är bra mot mig"

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Nämndens strategi 2018

12.1 Skolorna ska arbeta för en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö

12.2 Förtydliga förvaltningens arbetsgivarvarumärke

KF Resultatindikator: Hållbart medarbetarengagemang (HME)

KF Resultatindikator: Sjukfrånvaro

KF Resultatindikator: Frisknärvaro

KF uppdrag och utredningar

GVN 1 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden uppdras att fortsätta driva bristyrkesutbildningar kombinerat med SFI. För detta finns 7 miljoner kronor avsatta.

GVN 2 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden uppdras att höja studieresultaten och kvaliteten inom gymnasiets introduktionsprogram för att fler ska klara sin gymnasieutbildning inom angiven tid. För detta anslås 4 miljoner för höjd programpeng till introduktionsprogrammen.

GVN 3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden uppdras att tillsammans med grund- och förskolenämnden tillse att elever med problematisk skolnärvaro från grundskolan får fortsatt stöd i övergången till gymnasieskolan samt i sina fortsatta studier.

3. Gymnasiet och vuxenutbildningen - ekonomi och verksamhet (förutsättningar)

Ekonomiska ramar 2018 - 2019 – Förutsättningar och bakgrund

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har för 2018 tilldelats en ram på 434 000 tkr (2017: 416 052 tkr). Ramen för 2018 innebär en ökning med 17 948 tkr, vilket motsvarar en ökning med 4,3%. Nämndens ram ska täcka pris-, löne- och volymjusteringar.

Kommunfullmäktige angav i Mål och budget 2018 – 2019 att nämnden ska fortsatt prioritera minskade avhopp från gymnasiet och att nya invånare som kommit till Haninge, ofta med yrkesbakgrund från hemlandet, får det stöd och utbildning de behöver. Kommunfullmäktige har avsatt 7 000 tkr till att fortsätta driva bristyrkesutbildningar kombinerat med SFI för att möta upp arbetsmarknadens behov av arbetskraft samt 4 000 tkr för att höja studieresultaten och kvaliteten inom gymnasiets introduktionsprogram.

Driftbudget 2018

Nämndens budget återspeglar bland annat utbildningsförvaltningens fördelning av insatser mellan grund- och förskolenämnden respektive gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, då förvaltningens centrala arbete utförs till förmån för båda skolnämnderna. Tabellen nedan visar fördelningen av gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens driftbudget.

Tabell 1 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens driftbudget 2018

Verksamhet, tkr	Budget 2018	Budget 2017
Eleversättning till gymnasieskolor	323 611	306 357
Tilläggsbelopp till gymnasiesärskolan och gymnasiet	15 627	14 997
Skolskjutsar	1 526	1 499
Akademierna	1 000	1 000
Centrum Vux	44 379	44 587
Navigatorcentrum	11 770	9 429
Central förvaltning	7 234	5 631
IT-infrastrukturkostnader	9 153	9 153
Hysesökning yrkesgymnasium	11 700	12 400
Introduktionsprogrammen (KF 2014-12-08, §196), ALF	0	1 500
Bristyrkesutbildning	7 000	7 000
Nämndreserv	1 000	2 500
Summa	434 000	416 052

Eleversättningar till gymnasieutbildning

I budgeten har 323 611 tkr avsatts för eleversättningar till gymnasieskolan där programpengen till introduktionsprogrammen höjs med 9 500 kr brutto per år för att höja studieresultaten och kvaliteten inom gymnasiets introduktionsprogram i enlighet med kommunfullmäktiges Mål och budget 2018 – 2019.

Eleversättningar utgör ersättning till utförare och dessa utgår i regel i enlighet med den i Stockholms län gemensamma prislistan för gymnasiet. Uppräkningen i den gemensamma prislistan på nationella program motsvarar i genomsnitt 1,8 procent och Kommunförbundet Stockholms län (KSL) har tagit hänsyn till kommunernas ekonomiska förutsättningar. Struktur tillägget är uppräknat med 3,53 procent och nämnden avser tillämpa det nya gemensamma priset för modersmålsundervisning som också är uppräknat 1,8 procent.

Den genomsnittliga volymökningen av elever på årsbasis, med budget 2017 som utgångspunkt, beräknas bli 3,5 procent. Genomsnittligt antal Haningelever i gymnasiet och gymnasiesärskolan beräknas 2018 uppgå till ca. 3.150 st.

Tilläggsbelopp till gymnasiesärskolan och gymnasieskolan

Tilläggsbelopp betalas ut för alla elever i gymnasiesärskolan och beloppet varierar beroende på hur allvarlig elevens funktionsnedsättning är. Tilläggsbelopp i vanliga gymnasiet betalas ut till elever med mycket stort behov av särskilt stöd efter ansökan och behovsprövning. Denna verksamhet är svår att budgetera eftersom små förändringar i volym kan orsaka stora förändringar i utbetalat belopp och inför budgetåret 2018 har hänsyn tagits till volymförändringar.

Ramen för tilläggsbelopp till gymnasiesärskolan är fastställd till 11 437 tkr, medan ramen för tilläggsbelopp till vanliga gymnasieskolan blir 4 190 tkr.

Tilläggsbeloppen bedöms och handläggs av Central stöдавdelning, som även administrerar utbetalningar av tilläggsbelopp till respektive skola. Här finns även personalkostnader för skolpsykolog, studie- och yrkesvägledare i gymnasiesärskolan, skolläkare, medicinsk ledning av skolhälsovården, centrum för mottagning av nyanlända och viss administration. Kostnaden för denna verksamhet får inför 2018 en ram på 4 912 tkr, vilket är en ökning jämfört med föregående år. I tabell 1 ingår dessa kostnader i raden för Central förvaltning.

Den totala ramen för tilläggsbelopp och verksamhetskostnader inom Central stöдавdelning summerar till 20 539 tkr.

Skolskjutsar

Ramen för skolskjutsar är uppräknad med hänsyn till prisförändringar. Både pris- och volymförändringar är svåra att beräkna för en liten grupp individer med olika behov, olika körsträckor beroende på var bostaden är förlagd och för färd till en icke-obligatorisk skolform.

Akademierna

Haninge bedriver flera nationella idrottsutbildningar (NIU) och en riksidrottsutbildning (RIG) inom gymnasieskolan. Alla idrottsutbildningar går under samlingsnamnet Akademierna. Akademierna har sedan år 2014 erhållit ett årligt anslag på 1 000 tkr för att täcka kostnader utöver undervisningen, till exempel elevboendekostnader och vissa tävlingskostnader. Det årliga anslaget har dock inte räckt för att täcka alla kostnader och Akademierna har uppvisat negativa resultat. Under 2017 har nämnden tillskjutit ytterligare 500 tkr av överföringsmedel, men avser inför 2018 att återgå till ordinarie nivå på 1 000 tkr.

Centrum Vux

Centrum Vux ansvarar för den kommunala vuxenutbildningen, svenska för invandrare (SFI) och särvtux. Inför 2018 görs en förändring i Centrum Vux ram där ram motsvarande en tjänst för studie- och yrkesvägledare flyttas från Centrum Vux till Navigatorcentrum. Verksamhetens ram blir 48 890 tkr inför 2018. Ett administrationsavdrag på 3 791 tkr görs från den tilldelade ramen, för att täcka centrala kostnader på utbildningsförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen, vilket betyder att nettorammen blir 45 099 tkr där 721 tkr ingår i posten Bristyrkesutbildning.

Navigatorcentrum

Navigatorcentrums verksamhet består av det kommunala aktivitetsansvaret för 16-20-åringar som varken arbetar eller studerar och av studie- och yrkesvägledning. Under 2017 har ytterligare steg tagits i den organisatoriska flytten av studie- och yrkesvägledare från skolorna till Navigatorcentrum, i och med att 3 tjänster har flyttats från Centrum Vux till Navigatorcentrum.

Under 2017 har även tre tjänster inom ALF flyttats från Riksäppet till Navigatorcentrum. ALF är en förkortning av arbetslivsförberedelse och inriktar sig på elever på introduktionsprogrammets individuella alternativ. I tabell 1 ovan är denna post redovisad separat för 2017, men ingår i Navigatorcentrums ram 2018.

För alla skolformer som genomgått den organisatoriska flytten gäller fortfarande att den praktiska verksamheten bedrivs bland eleverna ute på skolorna, men de anställda studie- och yrkesvägledarna leds av Navigatorcentrum.

Hela verksamheten får en ram på 13 622 tkr inför 2018, varav 1 853 tkr finansieras av grund- och förskolenämnden för studie- och yrkesvägledning. Kvar för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att finansiera återstår 11 770 tkr som dels tas från nämndens ram och dels ingår i uttaget av det administrativa avdraget som de kommunala gymnasieskolorna finansierar.

Central förvaltning – myndighetsutövning och centrala overhead-kostnader för egen verksamhet

I denna verksamhet ingår kostnader som är kopplade till nämndens myndighetsansvar och ansvaret för att bedriva egen skolverksamhet. Skillnaden mellan de båda ansvaren kan enkelt beskrivas som att det första handlar om att administrera den demokratiska process och de kommunala skyldigheter som är förknippade med utbildning. Det andra handlar om administrativa kostnader för att bedriva skolor som tillhandahåller studieplatser för de elever som söker sig dit. Den största delen av kostnaderna av det andra slaget finns naturligtvis på plats på skolan, men en del centrala resurser delar alla skolorna på och därför ska de hållas isär från de centrala myndighetskostnaderna. Skulle Haninge välja att inte bedriva egen gymnasieskola längre, skulle kostnader av det andra slaget också försvinna, medan myndighetskostnaderna fortfarande skulle vara kvar.

De totala uppgifter som den centrala förvaltningen har är:

- Nämndstöd, nämndarvoden och möteskostnader
- Initiering av nämndärenden
- Underlag/tjänsteskrivelser för beslut och yttranden
- Uppföljning och utvärdering
- Utveckling av bidragsbelopp för ett effektivt resursutnyttjande
- Verka för ett varierat och allsidigt utbud med hög kvalitet som tillgodoser föräldrars och elevers önskemål
- Systemförvaltning och systemutveckling
- Information och kommunikation om verksamheten till elever, föräldrar och anordnare
- Utbetalning av bidragsbelopp till samtliga anordnare samt fakturering av avgifter
- Service gentemot allmänhet och myndigheter
- Aktivt samarbete med olika aktörer lokalt, regionalt och nationellt

Det är endast kostnader för myndighetsansvaret som finansieras genom att nämndens ram tas i anspråk medan overhead-kostnader för egen verksamhet finansieras genom ett

avdrag på den elevpeng som betalas ut till skolorna. I tabellen ovan visas endast kostnader som påverkar nämndens ram, det vill säga motsvarande myndighetsansvaret, och de är budgeterade till 16 387 tkr och då ingår verksamhetskostnader för Central stödavdelning.

Eftersom Akademierna har ägnats särskild uppmärksamhet under en egen rubrik ovan, ingår inte anslaget på 1 000 tkr i raden för Central förvaltning varken i 2018 eller 2017 års kolumn i tabell 1, utan återfinns på en egen rad högre upp i tabellen.

Som en separat rad visas budgeterad kostnad för den del av kommunens kostnader avseende IT-infrastruktur som belastar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. IT-infrastrukturkostnaderna samlas upp centralt och merparten fördelas vidare till verksamheterna som en del av avdraget från elevpengen. Den exakta kostnaden för 2018 är ännu inte fastställd.

Eftersom Haninge kommun betalar elevpeng för elever som är folkbokförda i Haninge, betalar Haninge kommun indirekt även centrala overhead-kostnader för dessa elever via eleversättningarna. Resonemanget kring centrala overhead-kostnader kan dras till sin ytterlighet genom att säga att ifall de försvann från centralt håll, skulle skolorna tvingas utföra motsvarande uppgifter själva för att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet. Kostnader som finansieras via det administrativa avdraget från elevpengen uppgår till 23 693 tkr. Centrum Vux blir belastad 3 791 tkr av detta medan återstående del på 19 902 tkr bekostas av kommunens två gymnasieskolor. Storleken på det totala administrativa avdraget har ökat något jämfört med föregående år och beror bland annat på pris- och löneökningar.

Övrigt

Liksom förra året har nämnden reserverat ett utrymme för att kompensera hyresökning i samband med att Fredrika södra invigdes till höstterminen 2016. Den beräknade helårseffekten för 2018 är 11 700 tkr och samma belopp är avsatt för att bära kostnadsökningen. Investeringsprojektet är dock inte slutredovisat och den faktiska hyresökningen som kommer att belasta 2018 års budget kan bli både högre eller lägre än vad nämnden hittills har räknat med

Kommunfullmäktige har i Mål och budget 2018 – 2019 explicit angett ett belopp på 7 000 tkr för bristyrkesutbildningar. Del av beloppet avser täcka lokalkostnaden för dessa utbildningar, som bedrivs i gamla Fredriks skolbyggnad, och resterande del avser att täcka utbildning som utförs av Centrum Vux.

Enligt Haninge kommuns ekonomistyrningsregler ska respektive nämnd se till att en central reserv finns med syfte att vid behov kunna hantera volymförändringar och oförutsägbara merkostnader. Reserven disponeras av nämnden och budgeteras till 1 000 tkr för 2018.

Riktlinjer för resultatöverföring till resultatenheter

Systemet med resultatenheter och överföring av resultat mellan åren är till för att stimulera god ekonomisk hushållning i enlighet med kommunens ekonomistyrningsregler. Målsättningen är att ge enheterna förutsättningar för en friare och långsiktig användning av resurser som inte hämmas av indelningen i kalenderår, i goda såväl som dåliga tider. Huvudregeln för enheter med underskott ett kalenderår är att medges en återbetalningsperiod på tre år. Återbetalning sker genom månatlig debitering i enhetens resultaträkning.

Huvudregeln för enheter med överskott ett kalenderår är reglerad i nämndens beslut (2015-04-20, § 32) om ett maximalt överföringsbelopp på 3 procent av respektive enhets bruttobudget. Överföringsbelopp fastställs dock inte med automatik, utan kräver beslut av nämnden varje år beroende på nämndens aktuella ekonomiska situation. I de fall överskott beviljas en gymnasieskola, kommer ramen finnas på Förvaltningschefs kostnadsställe i redovisningssystemet. Enheterna signalerar överskottsbrukning på sitt eget kostnadsställe via en aktivitetskod vid konteringen. Controllerenheten uppfattar signalen och bokför en motsvarande intäkt på enhetens kostnadsställe, genom att debitera Förvaltningschefs kostnadsställe. Vid varje månadsbokslut får varje enhet besked om hur mycket som finns till godo att förbruka under återstående delen av året. I de fall överskott beviljas Centrum Vux eller Navigatorcentrum kommer ramen att fördelas på respektive kostnadsställe.

En enhet som beviljats överföring av överskott ett kalenderår och går med underskott påföljande år, tillåts kvitta nya underskott mot gamla oförbrukade överföringsmedel så långt de räcker. Kvittning är även tillåtet i det omvända fallet då en enhet uppvisar underskott ett kalenderår och överskott påföljande år. I båda fallen fastställs beloppen genom beslut i nämnden.

Investeringsbudget 2018 och plan 2019-2020

Kommunfullmäktige har tilldelat Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden investeringsbudget 2018 - 2020 enligt nedan.

Tabell 2 Gymnasie- och vuxenutbildningens investeringsbudget 2018 - 2020

Investering, tkr	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
Inventarier och lokalanpassningar m m	8 000	8 000	8 000
Summa	8 000	8 000	8 000

För löpande investeringar har nämnden erhållit en ram på 8 000 tkr. Inför budgetåret 2016 infördes en ny process för enheter att äska om investeringsmedel. Samma process kommer att gälla fortsatt inför 2018 och innebär att enheternas behov ska presenteras i samband med driftsbudgeteringen. Äskanden samlas in från enheterna och beviljas av Förvaltningschef enligt nedanstående prioriteringsordning.

Tabell 3 Specifikation av löpande investeringar 2018 – 2020

Inventarier och lokalanpassningar m m , tkr	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
1. Arbetsmiljö	3 000	3 000	3 000
2. Mindre ombyggnationer	2 000	2 000	2 000
3. Inventarier och utrustning	3 000	3 000	3 000
Summa	8 000	8 000	8 000

Pågående investeringsprojekt följs upp i varje månadsrapport till nämnden.

Gymnasieprogram och inriktningar läsåret 2018/2019

Sammanfattning

I särskild bilaga finns förteckning över de gymnasieprogram och inriktningar som ska erbjudas på Haninge kommuns egna gymnasieskolor läsåret 2018/2019. Av förteckningen framgår vilken skola som ska erbjuda respektive utbildning.

Förvaltningens synpunkter

Enligt skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med gällande bestämmelser. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bör därför besluta vilka utbildningar som ska ingå i utbudet inför varje läsår.

Underlag för beslut

- Förteckning över gymnasieprogram och inriktningar som erbjuds i Haninge kommuns egna skolor läsåret 2018/2019 fördelat på skola

Förslag till beslut

1. Utdet av gymnasieprogram och inriktningar för läsåret 2018/2019 fastställs enligt förteckning.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Gymnasie- och vuxenutbildningschef

För kännedom: Rektorer gymnasiet, enhetschef Navigatorcentrum

Förteckning över gymnasieprogram och inriktningar som erbjuds i Haninge kommuns egna skolor läsåret 2018/2019 fördelat på skola

Nationella program och inriktningar

Barn- och fritidsprogrammet, inriktning pedagogiskt arbete, Fredrika Bremergymnasiet

Barn- och fritidsprogrammet, inriktning fritid och hälsa, Fredrika Bremergymnasiet

Bygg- och anläggningsprogrammet inriktning anläggningsfordon, Fredrika Bremergymnasiet

Bygg- och anläggningsprogrammet inriktning husbyggnad, Fredrika Bremergymnasiet

Bygg- och anläggningsprogrammet inriktning husbyggnad, lärling, Fredrika Bremergymnasiet

Bygg- och anläggningsprogrammet inriktning måleri, Fredrika Bremergymnasiet

Bygg- och anläggningsprogrammet inriktning måleri, lärling, Fredrika Bremergymnasiet

Ekonomiprogrammet, inriktning ekonomi, Riksäpplet

El- och energiprogrammet inriktning elteknik, Fredrika Bremergymnasiet

El- och energiprogrammet inriktning dator- och kommunikationsteknik, Fredrika Bremergymnasiet

Estetiska programmet inriktning bild och formgivning, Fredrika Bremergymnasiet

Estetiska programmet inriktning estetik och media, Fredrika Bremergymnasiet

Estetiska programmet inriktning musik, Fredrika Bremergymnasiet

Fordons- och transportprogrammet inriktning lastbil och mobila maskiner, lärling, Fredrika Bremergymnasiet

Fordons- och transportprogrammet inriktning karosseri och lackering, Fredrika Bremergymnasiet

Fordons- och transportprogrammet inriktning personbil, Fredrika Bremergymnasiet

Fordons- och transportprogrammet inriktning transport, Fredrika Bremergymnasiet

Handels- och administrationsprogrammet, inriktning handel och service, Riksäpplet

Industri tekniska programmet inriktning svetsteknik, Fredrika Bremergymnasiet

Naturvetenskapsprogrammet, inriktning naturvetenskap, Fredrika Bremergymnasiet

Naturvetenskapsprogrammet, inriktning naturvetenskap och samhälle, Fredrika Bremergymnasiet

Restaurang- och livsmedelsprogrammet, inriktning kök och servering, Riksäpplet

Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning beteendevetenskap, Fredrika Bremergymnasiet

Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning medier, information och kommunikation, Fredrika Bremergymnasiet

Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning samhällsvetenskap, Fredrika Bremergymnasiet

Teknikprogrammet, inriktning design och produktutveckling, Fredrika Bremergymnasiet

Teknikprogrammet, inriktning informations- och medieteknik, Fredrika Bremergymnasiet
Teknikprogrammet, inriktning samhällsbyggande och miljö, Fredrika Bremergymnasiet
Teknikprogrammet, inriktning teknikvetenskap, Fredrika Bremergymnasiet

VVS- och fastighetsprogrammet, inriktning VVS, lärling, Fredrika Bremergymnasiet

Vård- och omsorgsprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet

Introduktionsprogram

Individuellt alternativ, Riksäppet

Individuellt alternativ, Coaching center, Riksäppet

Preparandutbildning, Fredrika Bremergymnasiet

Programinriktat individuellt val mot Barn- och fritidsprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet
Programinriktat individuellt val mot Bygg- och anläggningsprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet
Programinriktat individuellt val mot El- och energiprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet
Programinriktat individuellt val mot Fordons- och transportprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet
Programinriktat individuellt val mot Handels- och administrationsprogrammet, Riksäppet
Programinriktat individuellt val mot Industritekniska programmet, Fredrika Bremergymnasiet
Programinriktat individuellt val mot Restaurang- och livsmedelsprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet
Programinriktat individuellt val mot Vård- och omsorgsprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet

Språkintröduktion, Riksäppet

Språkintröduktion, Fredrika Bremergymnasiet

Yrkesintröduktion i grupp mot Barn- och fritidsprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet
Yrkesintröduktion i grupp mot Bygg- och anläggningsprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet
Yrkesintröduktion i grupp mot Fordons- och transportprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet
Yrkesintröduktion i grupp mot Restaurang och livsmedelsprogrammet, Riksäppet
Yrkesintröduktion i grupp mot Vård- och omsorgsprogrammet, Fredrika Bremergymnasiet

Yrkesintröduktion individuellt, Fredrika Bremergymnasiet

Yrkesintröduktion individuellt, Riksäppet

Pedagogiska utmärkelser 2018

Sammanfattning

Pedagogiska utmärkelser har sedan 2010 delats ut till pedagoger i förskola, grundskola F-6, grundskola 7-9, gymnasie- och vuxenutbildningen samt skicklig pedagogisk ledning (årets skolledare). Antalet utmärkelser ökades 2014 genom att ytterligare fyra utmärkelser inrättades. Dessa var skicklig pedagog i fritidshem, bästa innovatör och entreprenör, bästa miljöarbete samt bästa förskolerestaurang/skolrestaurang/kök.

Samtliga dessa utmärkelser utom skicklig pedagogisk ledning/ årets skolledare kan tilldelas grupp eller arbetslag. För varje utmärkelse finns fastställda kriterier. Se bilaga Kriterier för utmärkelser 2017. Varje utmärkelse (nio stycken) har tilldelats 5 000 kr förutom diplom och blommor. Om en grupp eller ett arbetslag har tilldelats utmärkelsen har varje deltagare fått diplom och blommor och prissumman har fördelats mellan deltagarna. Den sammanlagda prissumman uppgår således till 45 000 kr.

Grund- och förskolenämnden beslutade 2017-03-29 Dnr GFN 2017/76 om hur prissumman får utbetalas om det gäller en mottagare alternativt en grupp eller ett arbetslag. Gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden fattade motsvarande beslut 2017-03-28 Dnr GVN 22017/25.

Ett förslag har framställts till utbildningsförvaltningen om att utöka antalet utmärkelser med

”Pedagog/arbetslag som särskiljer sig inom digital pedagogik”. Syftet skulle vara att sätt fokus på ett arbete som ska göras på området, och medarbetare som lyckas på området.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningschefens ledningsgrupp framhåller att digitalisering inte är ett huvudmål i sig utan allt det som ger högre kunskap. Om någon arbetar med digitalisering så kan det öka kunskapen. Ett pris som bara handlar om digitalisering kan uppfattas så att man arbetar med mycket digitalisering så är det bra och då kan man få en utmärkelse.

Förvaltningen ser inte att det finns behov av fler utmärkelser än de nio som för närvarande delas ut.

Processen att utse mottagare av de nio utmärkelserna är omfattande och påbörjades innevarande år i april med fastställande av plan för nomineringsarbetet som ska genomföras på kommunens hemsida. Informationsbrev till alla chefer för förskolor och skolor, kommunala och fristående i kommunen sänds ut så snart förvaltningschefens ledningsgrupp fastställt planen. Information läggs upp på kommunens hemsida med information om nomineringstid, utmärkelser och kriterier för dessa. Information till vårdnadshavare och personal via Unikum, Schoolsoft och V-klass.

Tre dagar efter sista nomineringsdagen lämnas en sammanställning av nomineringar med motiveringar till respektive linjechef. Påföljande fredag beslutar förvaltningschefens ledningsgrupp, som är jury, om samtliga nio utmärkelser.

Chefen för mottagaren av utmärkelsen underrättas av linjechef om den/de medarbetare som kommer att få utmärkelse. Enhetens chef ansvarar för att mottagaren infinner sig vid utdelningen.

Alla mottagare av utmärkelse får ett oinramat diplom med namn och motivering till utmärkelsen. Ett diplom i varje kategori framställs i A3 och ramas in. Dokument med motivering till utmärkelser mailas till ordförandena som stöd inför utdelningen i september.

Framställning av diplom, fotografering samt publicering av bild och motiveringar till utmärkelserna ombesörjs av kommunikatör vid kommunikation och marknadsföring.

Underlag för beslut

- Kriterier för utmärkelser 2017. Bilaga 1

Förslag till beslut

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att inte göra några förändringar av antalet pedagogiska utmärkelser.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Kriterier för utmärkelser år 2017

(Godkända av Lgr 2016-03-11)

1. Kriterier för utmärkelsen:

Skicklig pedagog, grupp eller arbetslag, förskola

- Fokuserar på det pedagogiska uppdraget
- Tror på alla barns förmåga att lära sig
- Skapar optimalt klimat för lärande
- Har full koll på varje barns lärande och utveckling
- Har respekt för barnet och passion för uppdraget
- Utmanar och är engagerande

2. Kriterier för utmärkelsen:

Skicklig pedagog, grupp eller arbetslag, grundskola F-6

- Fokuserar på kunskapsuppdraget
- Tror på alla elevers förmåga att klara kunskapsmålen
- Skapar optimalt klimat för lärande
- Har full koll på elevens lärande
- Har respekt för eleven och passion för uppdraget
- Utmanar och är engagerande

3. Kriterier för utmärkelsen:

Skicklig pedagog, grupp eller arbetslag, fritidshem

- Fokuserar på det pedagogiska uppdraget
- Skapar optimalt klimat för en meningsfull fritid
- Är engagerande och stimulerar elevens utveckling och lärande
- Har respekt för eleven och passion för uppdraget
- Skapar gott samarbetsklimat med helhetssyn på elevens skoldag..

4. Kriterier för utmärkelsen:

Skicklig pedagog, grupp eller arbetslag, grundskola 7-9

- Fokuserar på kunskapsuppdraget
- Tror på alla elevers förmåga att klara kunskapsmålen
- Skapar optimalt klimat för lärande
- Har full koll på elevens lärande
- Har respekt för eleven och passion för uppdraget
- Utmanar och är engagerande

5. Kriterier för utmärkelsen:**Skicklig pedagog, grupp eller arbetslag, gymnasie- och vuxenutbildningen**

- Fokuserar på kunskapsuppdraget
- Tror på alla elevers förmåga att klara kunskapsmålen
- Skapar optimalt klimat för lärande
- Har full koll på elevens lärande
- Har respekt för eleven och passion för uppdraget
- Utmanar och är engagerande

6. Kriterier för utmärkelsen:**Skicklig pedagogisk ledning och utveckling**

- Har fokus på förskolans/skolans kunskapsuppdrag
- Tror på alla elevers förmåga att klara målen
- Tillägnar sig kunskap om och följer upp pedagogernas/lärarnas undervisning
- Tar ansvar för att förskolans/skolans resultat utvärderas regelbundet och använder dessa för att nå de nationella målen.
- Utvärderar och omprövar regelbundet de särskilda stödinsatser som ges
- Arbetar för att såväl utbildning som betygssättning är likvärdig på skolan

7. Kriterier för utmärkelsen:**Bästa innovatör och entreprenör**

- Är kreativ och nytänkande
- Omsätter sina idéer i handling som gynnar barns/elevens lärande
- Är inspiratör och eldsjäl för både barn/elever och medarbetare

8. Kriterier för utmärkelsen:**Bästa förskolerestaurang/skolrestaurang/kök**

- Har matgästerna i fokus och ser maten som en del i den pedagogiska helheten
- Erbjuder såväl näringsriktiga som ekologiskt hållbara måltider som uppskattas av matgästerna.
- Skapar en inspirerande, välkomnande måltidsmiljö med matglädje

9. Kriterier för utmärkelsen:**Bästa miljöarbete**

- Arbetar för att engagera barn/elever för ekologisk hållbarhet
- Omsätter sina idéer i handling som gynnar barns/elevens lärande
- Är inspiratör och eldsjäl för både barn/elever och medarbetare
- Visar omsorg för såväl närmiljö som miljön i ett vidare perspektiv

Handlingsplan för genomförandet av kemikalieplanen

Sammanfattning

2017-06-12 antog kommunfullmäktige ”Kemikalieplan för Haninge kommun”, Dnr KS 2016/177. Kemikalieplanen anger gemensamma prioriteringar för kemikaliearbetet i Haninge kommun. Det övergripande målet för kemikalieplanen är att minska förekomsten av skadliga ämnen i kommunens verksamheter. Som steg på vägen för att nå kemikalieplanens mål har två etappmål formulerats: Nämnder och bolag ska anta handlingsplaner för att minska förekomsten av skadliga ämnen i sina verksamheter.

Kunskapen om skadliga ämnen och riskerna med dessa ska öka bland chefer och medarbetare. I beslutet från kommunfullmäktige 2017-06-12 framgår att ”Samtliga nämnder, Tornberget fastighetsförvaltnings AB och Haninge bostäder AB ges i uppdrag att ta fram handlingsplaner för genomförandet av kemikalieplanen”.

Förvaltningens synpunkter

I bilagorna till kemikalieplanen finns bland annat ”Vägledning för verksamheter riktade till barn och unga”. Denna bilaga är gedigen och framtagen i dialog med verksamheten. Den vägleder på ett konkret och tydlig sätt vilka områden verksamheten bör fokusera på och även till viss del i vilken ordning. Vägledningen är nivågrupperad och innehåller förslag på möjliga åtgärder indelade i tre olika nivåer baserat på risk, effekt och kostnad. Nivå 1 innebär låg kostnad, hög risk och hög effekt. Nivå 3 innebär hög kostnad, låg risk och måttlig effekt.

De fokusområden kemikalieplanen inriktar sig mot för verksamheter riktade till barn och unga är:

- Rensa bort olämpligt material som kan förekomma i verksamheterna.
- Upprätta rutiner som säkerställer en sund inomhusmiljö.
- Ställa kemikaliekrav vid upphandlingar.
- Göra medvetna val vid inköp.

Utbildningsförvaltningen har tagit fram en åtgärdslista kopplad till kemikalieplanen. Genom att lägga in denna i det systematiska arbetsmiljöarbetet uppnår vi flera effekter.

Åtgärdslistan kopplad till kemikalieplanen tas med i det årliga skyddsrondsarbetet vilket leder till att enheterna systematiskt arbetar med kemikalieplanen. Arbetet kommer att beröra all personal då arbetsmiljöarbetet är en stående punkt på APT.

Regelbunden uppföljning på alla nivåer blir också en effekt då enheternas arbetsmiljöarbete följs upp av linjechef, som i sin tur följs upp av förvaltningschef och nämnd. Vi kan på så sätt följa utvecklingen av arbetet med kemikalieplanen.

Implementeringen av kemikalieplanen ägs på det här sättet av rektor, med stöd från förvaltningen, vilket är rimligt då det är de som ansvarar över enhetens ekonomi.

För att arbeta med de två första fokusområdena i kemikalieplanen, rensa bort olämpligt material som kan förkomma i verksamheterna samt upprätta rutiner som säkerställer en sund inomhusmiljö, bedömer utbildningsförvaltningen att ovanstående åtgärder är tillräckliga.

De övriga fokusområdena, ställa kemikaliekraV vid upphandlingar samt göra medvetna val vid inköp, kräver utbildningsinsatser. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i strategi och budget 2018 föreslagit att utbildningsförvaltningen ska arbeta för att öka beställarkompetensen i organisationen som ett led i att arbeta med avtalstrohet och avtalsnöjdhet. Utbildningsförvaltningen föreslår att man i det arbetet också lägger in aspekten att öka beställarkompetensen ur ett hållbarhetsperspektiv.

Underlag för beslut

- Kemikalieplan för Haninge kommun
- Bilaga 1 Vägledning för verksamheter riktade till barn och unga
- Åtgärder kemikalieplanen för gymnasiet och vuxenutbildningen
- Handlingsplan för genomförande av kemikalieplanen

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens förslag på handlingsplan för genomförande och implementering av Haninge kommuns kemikalieplan.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Förvaltningschef, gymnasie- och vuxenutbildningschef

För kännedom: Rektorer

Kemikalieplan för Haninge kommun

Plan för utfasning av skadliga ämnen med fokus på barn och unga i Haninge kommuns verksamheter

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Styrmedel och aktörer	4
1.3	Kemikalieplanens upplägg och arbetsprocess	5
2.	Kemikalieplanens syfte och mål	5
2.1	Syfte	5
2.2	Mål	5
3.	Prioriterade ämnesegenskaper	6
2.1	Utfasningsämnen	6
3.2	Prioriterade riskminskningsämnen	6
4.	Prioriterade grupper	7
5.	Fokusområden	7
5.1	Verksamheter riktade till barn och unga	7
5.2	Upphandling	8
5.3	Bygg och anläggning	9
6.	Uppföljning	9

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Riksdagen har antagit sexton miljö kvalitetsmål som ska vara uppfyllda till år 2020. Ett av dessa mål är ”Giftfri miljö” och definieras som:

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte bota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

Målet innebär att användningen och spridningen av miljö- och hälsoskadliga ämnen ska minska eller helst fasas ut.

Sedan 1950-talet har användningen av kemiska ämnen ökat mycket kraftigt, både antalet ämnen och den totala volymen. Utvecklingen är av stor betydelse för produktutvecklingen, men lagstiftningens möjlighet att begränsa skadliga ämnen har varit bristfällig. Kemiska ämnen finns överallt i vår vardag, i möbler, kläder, mat, hygienprodukter, byggmaterial, elektronik m.m. Olika ämnen tillsätts för att få en önskad funktion, exempelvis vattenavstötning, mjukgörning eller flamskydd. Kemiska ämnen kan också finnas kvar i en vara som en oavsiktlig restprodukt från produktionen. Den stora spridningen av skadliga ämnen anses numera framförallt komma från varor. 2008 påbörjades införandet av EU:s generella kemikalierelververk Reach.¹ Förordningen handlar om registrering, utvärdering, tillstånd och begränsning av kemiska ämnen. Grundprincipen är att den som tillverkar eller importerar ett kemiskt ämne i mängder över ett ton ska registrera detta hos den Europeiska kemikaliemyndigheten, Echa. Företagen ska ta fram grundläggande information om ämnets farliga egenskaper och bedöma riskerna. Med införandet av Reach-förordningen läggs bevisbördan på företagen. 2018 ska alla delar av förordningen ha trätt i kraft.

Företagens rapportering till Echa visar att mer än 143 000 kemiska ämnen används. Många ämnen är ofarliga, men en del ämnen har konstaterats vara mycket skadliga för vår hälsa och miljön. För det stora flertalet ämnen saknas tillräcklig information för att ens kunna bedöma farligheten. Än svårare är det att bedöma den samlade effekten av alla de ämnen vi utsätts för, den så kallade coctail-effekten. Bristen på information medför särskilda svårigheter i arbetet att skydda människors hälsa och miljön. Därför krävs det att reglerna i Miljöbalken, försiktighetsprincipen² och produktvalsprincipen³, tillämpas i högre grad.

I Reach definieras vissa ämnen som särskilt farliga ämnen, så kallade SVHC-ämnen (substances of very high concern). SVHC-ämnena förs upp på en särskild lista kallad kandidatförteckningen. Förteckningen uppdateras regelbundet. Leverantörer av varor har en informationsskyldighet och ska på en kunds begäran deklarerat om en vara innehåller

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006

² Miljöbalk (1998:808) kap 2, 3§

³ Miljöbalk (1998:808) kap 2, 4§

ämnen som finns med på kandidatförteckningen i över 0,1 viktprocent. Leverantörer har också en skyldighet att lämna en sådan information, utan särskild begäran, till yrkesmässiga handlare. Informationen ska åtminstone omfatta ämnets namn och för sammansatta varor vilken del av varan som ämnet ingår i. Informationskravet gäller för alla led i distributionskedjan, inklusive återförsäljare.

Försiktighetsprincipen innebär att försiktighetsåtgärder ska vidtas redan när det finns skäl att anta att en handling kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Syftet är att förebygga, hindra och motverka skador och angelägenheter. *Miljöbalken 2 kap 3§.*

Produktvalsprincipen, eller substitutionsprincipen, innebär en skyldighet att inte använda skadliga ämnen om det finns likvärdiga alternativ som är mindre riskabla. *Miljöbalken 2 kap 4§.*

1.2 Styrmedel och aktörer

Det finns flera olika styrmedel för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Dessa styrmedel kan vara lagstiftning som exempelvis förbud eller krav på märkning. Reach-förordningen är EU:s generella kemikalierregelverk till skydd för människors hälsa och miljön från de risker som kemikalier kan förorsaka. Ytterligare en grundläggande EU-förordning är CLP-förordningen (Classification, Labelling and Packaging) som innehåller regler för farlighetsklassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar som levereras eller tillhandahålls inom EU. I svensk lagstiftning regleras användningen av kemiska produkter både i miljöbalken och i arbetsmiljölagstiftningen. Kravställning vid upphandling är ett av de starkaste styrmedlen en kommun kan använda för att minska användningen och spridningen av skadliga ämnen.

Kemikalieinspektionen har på uppdrag av regeringen tagit fram en handlingsplan för en giftfri vardag. I denna handlingsplan ligger fokus på att skydda människors fortplantning och barns hälsa. Myndighetens viktigaste uppgift är att arbeta för en förändrad EU-lagstiftning, både gällande tillämpning och utveckling av reglerna. Handlingsplanen föreslår bland annat att nationella åtgärdsprogram för högfluorerade, hormonstörande och allergiframkallande ämnen ska tas fram. Vidare betonas behovet av att förskolor och skolor ökar elevernas kunskap om hållbar konsumtion.⁴

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fram en länsövergripande strategi kopplat till det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. I länsstyrelsens strategi pekas åtta åtgärdsområden ut som särskilt relevanta; ökad kunskap och information, en intensifierad tillsyn, kemikaliekraV i offentlig upphandling, fortsatt sanering av förorenade områden, renare vatten och avlopp, förbättrad avfallshantering och stärkt miljögiftsövervakning.

Många enskilda företag gör stora insatser och vill gå före lagstiftningen för att nå målet om en giftfri miljö. Branschorganisationer och liknande sammanslutningar inom

---

⁴ Handlingsplan för en giftfri vardag 2015 -2020 Rapport 5/14, Kemikalieinspektionen 2014

byggsektorn har tagit fram instrument för enklare miljöval. Miljömärkningsorganisationer är viktiga aktörer för att uppmärksamma varors innehåll av skadliga ämnen och ge vägledning i form av miljömärkningar. I arbetet för en Giftfri miljö kan kommunen ta stöd av ideella organisationers arbete. Ett exempel är Naturskyddsföreningens kampanj Operation Giftfri Förskola som ger konkreta förslag på åtgärder för att minska förekomsten av skadliga ämnen i förskolemiljöer.

1.3 Kemikalieplanens upplägg och arbetsprocess

Kemikalieplanen pekar ut ämnen utifrån egenskapskriterier som kommunen inte vill ska förekomma i verksamheterna. Oönskade ämnesegenskaper delas in i två nivåer efter skadlig verkan. Utifrån prioriterade grupper, rådighet och kostnadseffektivitet i förhållande till risk har tre verksamhetsområden prioriterats för att förhindra spridning av skadliga ämnen:

- Verksamheter riktade till barn och unga
- Upphandling
- Bygg och anläggning

Grunden till kemikalieplanen (prioriteringar och åtgärdsförslag) har tagits fram i samarbete med flera andra kommuner i Stockholm. Inspiration har också hämtats från Stockholms stads kemikalieplan och Stockholms stads Kemikaliecentrum.

Kemikalieplanen knyter an till länsstyrelsens strategi för Giftfri miljö, men fokuserar på kommunala verksamheters möjligheter att skydda barn och unga. Intensifierad kemikalietillsyn och sanering av förorenade områden behandlas därför inte i denna handlingsplan. Renare vatten och avlopp samt förbättrad avfallshantering behandlas i kommuns styrdokument för vatten respektive avfallplanen. Miljöövervakningen i kommunen utförs i första hand av länsstyrelsen och en rad andra aktörer och ingår därför inte heller i planen.

2. Kemikalieplanens syfte och mål

2.1 Syfte

Syftet med kemikalieplanen är att ange gemensamma prioriteringar för kemikaliearbetet inom Haninge kommuns verksamheter. Kemikalieplanen ska vara ett stöd för kommunens verksamheter i arbetet att nå det nationella miljökvalitetsmålet om en giftfri miljö.

Användningen av kemiska ämnen regleras av lagstiftning inom såväl miljöområdet som inom arbetsmiljöområdet. Kemikalieplanen har inte för avsikt att redogöra för denna lagstiftning och tillhörande förordningar, gränsvärden m.m. Kemikalieplanen kompletterar dessa regler för att bidra till att miljökvalitetsmålet ”Giftfri miljö” ska nås.

2.2 Mål

Det övergripande målet för kemikalieplanen är att minska förekomsten av skadliga ämnen i kommunens verksamheter.

Som steg på vägen för att nå kemikalieplanens mål har två etappmål formulerats:

- Nämnder och bolag ska anta handlingsplaner för att minska förekomsten av skadliga ämnen i sina verksamheter.
Ansvarig: Alla nämnder, Tornberget fastighetsförvaltnings AB och Haninge bostäder AB
Tidsplan: 2018
- Kunskapen om skadliga ämnen och riskerna med dessa ska öka bland chefer och medarbetare.
Ansvarig: Kommunstyrelsen
Tidsplan: Löpande med start 2017

3. Prioriterade ämnesegenskaper

Många problematiska ämnen får fortfarande förekomma i varor och kemiska produkter. En grundläggande del i arbetet med att ta fram kemikalieplanen har varit att ta ställning till och prioritera vilka ämnen utifrån egenskapskriterier som inte ska förekomma i kommunens verksamheter.

Kemikalieinspektionens prioriteringsguide PRIO delar in farliga ämnesegenskaper i två nivåer beroende på allvarlighetsgraden – *utfasningsämnen* och *prioriterade riskminskningsämnen*. Haninge kommuns kemikalieplan ansluter i princip till denna indelning.

2.1 Utfasningsämnen

Utfasningsämnen har så allvarliga egenskaper att de bör fasa ut och inte alls användas oavsett halt och exponering. Kriteriet för urval av denna grupp speglar till stor del de kriterier i Reach som definierar SVHC-ämnen⁵ eller särskilt farliga ämnen, alltså ämnen som kan sättas upp på kandidatförteckningen.⁶ För att nå miljö kvalitetsmålet ”Giftfri miljö” ska användningen av särskilt farliga ämnen upphöra. Bland utfasningsämnen finns exempelvis ämnen som är cancerogena och hormonstörande.

Ämnen som ingår i kategorin utfasningsämnen är:

- Cancerogena, mutagena och reproduktionsstörande ämnen⁷
- Persistenta (långlivade), bioackumulerande (lagras i naturen) och toxiska (giftiga) ämnen⁸
- Mycket persistenta och mycket bioackumulerande ämnen⁹
- Hormonstörande ämnen¹⁰

---

⁵ SVHC - Substances of Very High Concern

⁶ Ämnen som finns uppsatta på kandidatförteckningen kan komma att föras in i bildag XIV till Reach, d.v.s. förteckningen över ämnen för vilka det krävs tillstånd.

⁷ CMR-ämnen, kategori 1A eller 1B enligt CLP-förordningen

⁸ PBT-ämne enligt Reach bilaga XIII

⁹ vPvB-ämne enligt Reach bilaga XIII

¹⁰ Hormonstörande ämnen beaktas som utfasningsämnen i kemikalieinspektionens prioriteringsguide PRIO och finns med bland de egenskaper som kvalificerar ett ämnen som SVHC-ämne enligt Reach.

- Ozonedbrytande ämnen¹¹
- Särskilt farliga metaller (kadmium, kvicksilver, bly och deras föreningar)

3.2 Prioriterade riskminskningsämnen

Prioriterade riskminskningsämnen har egenskaper som gör att användaren alltid ska vara uppmärksam. Varor och produkter som innehåller prioriterade riskminskningsämnen ska hanteras utifrån den risken som kan uppkomma vid den tilltänkta användningen. Bland de prioriterade riskminskningsämnena finns ämnen som är mycket giftiga, miljöfarliga och allergiframkallande.

Ämnen som ingår i kategorin prioriterade riskminskningsämnen är:

- Misstänkt cancerogena, mutagena och reproduktionsstörande ämnen¹²
- Potentiellt persistenta (långlivade), bioackumulerande (lagras i naturen) och toxiska (giftiga) ämnen¹³
- Potentiellt mycket persistenta och mycket bioackumulerande ämnen¹⁴
- Ämnen med mycket hög akut giftighet¹⁵
- Allergiframkallande ämnen¹⁶
- Miljöfarliga ämnen och ämnen med långtidseffekter i miljön enligt CLP-förordningen

4. Prioriterade grupper

Barn och unga är särskilt viktiga grupper att skydda från skadliga ämnen. Från befruktning till puberteten styrs utvecklingen av kemiska substanser. Dessa processer kan störas av vissa av de industriellt framställda kemiska ämnen som vi omges av i form av tillsatser i olika varor. I förhållande till sin kroppsvikt dricker, äter och andas barn mer än vuxna. De riskerar därför att få i sig större mängder skadliga ämnen per kroppsvikt än vuxna. Yngre barn har dessutom ett normalt beteende som skiljer sig från vuxnas. De lär känna världen genom att smaka och känna. De befinner sig mer på golvet vilket gör att de får i sig mer av de skadliga ämnen som läckt ut från varor och som binder till damm. Fokus i kommunens arbete med att fasa ut skadliga ämnen ska därför ligga på barn och unga och framför allt de inomhusmiljöer de vistas i.

Både CLP-förordningen och Reach saknar än så länge kriterier för klassificering av hormonstörande ämnen. Flera svenska kommuner använder den så kallade SIN-listan som grund för vilka ämnen som ska anses vara hormonstörande. Haninge kommun ansluter sig till denna bedömning. SIN-listan tas fram av det internationella kemikaliesekretariatet, ChemSec, och uppdateras kontinuerligt utifrån ny vetenskapligt belagt kunskap.

¹¹ Enligt förordning (EG) nr 2037/2000

¹² CMR-ämnen kategori 2 enligt CLP-förordningen

¹³ Potentiellt PBT-ämne enligt Reach bilaga XIII

¹⁴ Potentiellt vPvB-ämne enligt Reach bilaga XIII

¹⁵ Enligt CLP-förordningen

¹⁶ Enligt CLP-förordningen

5. Fokusområden

5.1 Verksamheter riktade till barn och unga

Kommunen är ansvarig för ett flertal verksamheter där många barn och unga vistas större delen av sin vakna tid, exempelvis förskola, skola, fritids, fritidsanläggningar och kort- och långtidsboenden. Därför är det viktigt att arbetet med att minska förekomsten av skadliga ämnen börjar i dessa verksamheter. Kommunen ska säkerställa att det material som tillhandahålls inte innehåller skadliga ämnen som kan utgöra en risk för barnens hälsa.

För att uppnå kemikalieplanens mål ska kommunen:

- Rensa bort olämpligt material som kan förkomma i verksamheterna.
- Upprätta rutiner som säkerställer en sund inomhusmiljö.
- Ställa kemikaliekraV vid upphandlingar.
- Göra medvetna val vid inköp.

Konsekvenser

För att uppnå kemikalieplanens mål finns det både relativt enkla och billiga åtgärder som kan göra stor skillnad på kort sikt och mer omfattande åtgärder som är nödvändiga på lång sikt. Verksamheter riktade till barn och unga behöver göra ett relativt omfattande inventeringsarbete och rensa bort material som är olämpligt ur kemikaliesynpunkt. För att kunna avgöra vad som ska rensas bort behövs grundläggande kunskaper om skadliga ämnen och i vilka varor och kemiska produkter dessa ämnen kan förekomma.

Vid upphandling och inköp av varor bör ämnesinnehåll beaktas och avväganden göras i förhållande till risk, effekt och kostnad. Personal inom verksamheterna behöver därför få utbildning för att kunna genomföra arbetet.

De varor som rensas bort kan i många fall behöva ersättas med nya. Det medför kostnadsökningar som respektive nämnd behöver budgetera för. Varor som är bättre ur kemikalieperspektiv kan också vara dyrare än mindre lämpliga varor.

5.2 Upphandling

Genom upphandlingsförfarandet kan kommunen ställa krav som styr mot en hållbar utveckling. KemikaliekraVställning i upphandling är ett av de mest effektiva verktyg som en kommun kan använda för att minska användningen och spridningen av skadliga ämnen. KraVen ska vara väl motiverade och möjliga för leverantören att uppfylla. Den statliga myndigheten för upphandlingsfrågor, Upphandlingsmyndigheten, har i uppdrag att tillhandahålla stöd bland annat när det gäller att formulera miljökraV inklusive kemikaliekraV. Myndigheten tillhandahåller färdigformulerade kemikaliekraV som bygger på försiktighetsprincipen och produktvalsprincipen.

För att uppnå kemikalieplanens mål ska kommunen:

- Begära in information om innehåll av ämnen på EUs kandidatförteckningen vid all upphandling av varor och kemiska produkter.
- Använda rekommenderade kemikaliekraV från upphandlingsmyndigheten för de upphandlingsområden där sådana finns. Upphandlingar som har betydelse för barn och ungas miljöer ska prioriteras.
- Vidta sanktioner om uppföljningen av en upphandling visar att kemikaliekraVen enligt avtalet inte uppfylls. Sanktionerna vidtas enligt samma rutin som för andra avtalsbrott.

Ansvar för att kemikaliekraV ställs i upphandling styrs av gällande policy och riktlinjer för upphandling. Upphandlingsenheten bistår den upphandlande enheten i att definiera kraVen på den vara eller tjänst som ska upphandlas.

Konsekvenser

Det är fullt möjligt att ställa långtgående kemikaliekraV i upphandlingar så länge de överensstämmer med lagen om offentlig upphandling. För all offentlig upphandling gäller fem grundprinciper: icke-diskriminering, likabehandling, proportionalitet, öppenhet och ömsesidigt erkännande. För att ställa rätt kemikaliekraV behövs kunskap både hos den upphandlande enheten och hos upphandlare. Ytterligare resurser kan komma att krävas för att följa upp ställda kraV.

Många av de avtal som kommunen har med leverantörer är samverkansavtal. Fördelarna med att gå in i ett samverkansavtal, exempelvis under SKL Kommentus Inköpscentral (SKI), är att kommunen själv inte behöver lägga resurser på att genomföra upphandlingen och att priset på den upphandlade varan eller tjänsten kan hållas nere. Nackdelen är att kommunen inte själv ställer kraVen. Därför måste en avvägning mellan miljönytta och ekonomi/resurser göras när kommunen står inför valet att göra en egen upphandling eller att ansluta sig till ett samverkansavtal.

Miljöanpassad upphandling med skärpta kemikaliekraV kan komma att öka kostnaderna för inköp av varor och tjänster. Ökade kostnader ska finansieras inom respektive nämnd och bolags budgetram.

5.3 Bygg och anläggning

Inom bygg- och anläggningssektorn används stora mängder kemikalier. Byggvaror kan innehålla och avge ämnen till inomhusluften långt efter det att byggnaden står färdig. Historiskt har skadliga ämnen i byggnader bidragit till hälsorisker och orsakat höga kostnader för inventering och sanering.

Haninge kommun äger tillsammans med bolagen Tornberget fastighetsförvaltnings AB och Haninge Bostäder ett stort antal lokaler och bostäder. Kommunen befinner sig i en mycket expansiv fas och många nya bostäder, förskolor och andra lokaler kommer att byggas inom de närmaste åren. Även många omfattande anläggningsarbeten är planerade.

För att uppnå kemikalieplanens mål ska kommunen:

- Säkerställa att material och kemiska produkter som används vid ny- och ombyggnad, underhåll och anläggningsarbeten följer högsta tillämpbara kravstandard vad gäller frånvaro av oönskade ämnesegenskaper.¹⁷
- Förmedla kemikalieplanens mål inför exploateringsavtal och vid markanvisning.

Konsekvenser

För att minska användning av skadliga ämnen i bygg- och anläggningsarbeten behöver kemikaliekrav ställas vid upphandling och följas upp under pågående arbete. För att göra detta behöver kunskapen hos den upphandlande verksamheten öka och resurser avsättas för uppföljning. Ett dokument med kommunens samlade miljökrav vid upphandling av entreprenader skulle underlätta kommunikationen med anbudsgivarna. Ett sådant dokument behöver anpassas efter storleken på projektet så att mindre, lokala entreprenörer även fortsättningsvis har möjlighet att lämna anbud. Dokumentet följer förslagsvis med som en bilaga till de administrativa föreskrifterna vid upphandlingar. Internt behöver kommunen ta fram rutiner för att minska användningen av skadliga ämnen och för hur uppföljning ska ske. Tornberget fastighetsförvaltnings AB och Haninge Bostäder AB rutiner ska överensstamma med kemikalieplanens mål. Kommunen, Tornberget fastighetsförvaltnings AB och Haninge Bostäder AB behöver aktivt följa produktutvecklingen och det utvärderingsarbete som görs av andra aktörer inom områden som är av betydelse för de miljöer där barn och unga vistas. Det gäller bland annat konstgräs, mjuka fallskydd på gårdar och alternativ till PVC-golv mattor.

6. Uppföljning

Kemikalieplanens mål är att minska förekomsten av skadliga ämnen i kommunens verksamheter. Åtgärder som bidrar till att uppfylla kemikalieplanens mål ska arbetas in i den årliga mål- och budgetprocessen. Årligen och i samband med kommunens årsredovisning ska uppföljning göras för att utvärdera om utvecklingen går åt rätt håll i förhållande till kemikalieplanens mål. Kommunstyrelsen kommer att begära in redovisning av vilka åtgärder som respektive nämnd och bolag vidtagit, hur arbetet bedrivits och vad det har resulterat i.

Kemikalieplanen revideras vid behov. Aktualitetsprövning ska ske minst en gång per mandatperiod.

---

¹⁷ Definitionen av oönskade ämnesegenskaper återfinns under rubriken 3. *Prioriterade ämnesegenskaper*.

Åtgärder kemikalieplan för gymnasiet och vuxenutbildningen

Rensa bort och fasa ut:

- Rensa bort elektronik som inte används för sitt primära syfte; exempelvis mobiltelefoner, tangentbord. Förvara uttjänad elektronik oåtkomligt i väntan på transport till återvinningscentral
- Rensa ut de kemiska produkter som inte behövs ex inom städ eller rengöring eller välj ett bättre miljövänligt alternativ.
- Byt om möjligt och på sikt ut gamla möbler med ex. skumgummi.

Återbruksmaterial och skänkt material

- Ta inte emot gammal elektronik och byggmaterial som ges till skänks om inte detta sker på ett kemikaliekontrollerat sätt.
- Använd försiktighetsprincipen vid mottagande av skänkt material, kan man inte säkerställa vad det innehåller eller vart det tillverkats eller när bör man undvika att ta emot det materialet.

Vid inköp/upphandling

- Rådfråga och ställ frågor till leverantören vid nyinköp av exempelvis möbler och textilier.
- Byt ut kemiska produkter ex städprodukter m.m. mot ett bättre och miljövänligt alternativ.
- Välj parfymfria och Svanenmärkta alternativ vid inköp av tvål, hudkräm, diskmedel och tvättmedel.
- Välj miljömärkta solkrämer.
- Välj plasthandskar av nitril eller polyeten. Undvik handskar av vinyl/PVC.
- Kontrollera att möbler, mattor, kuddar och textilier inte innehåller skadliga flamskyddsmedel när nyinköp görs.
- Ställ kemikaliekraV vid nya upphandlingar eller vid direkt upphandlingar.

Förhållnings och arbetssätt:

- Upprätta rutiner för daglig vädring.
- Tvätta alltid nya textilier innan de används
- Upprätta fungerande rutiner för tvätt av textilier då de samlar på sig damm som i sin tur samlar på sig kemikalier
- Möjliggöra att städning ska kunna ske på ett bra sätt genom att plocka undan och skapa fria ytor.
- Kontrollera att alla inredningsmaterial frigörs och städas på trätt sätt.
- Upprätta rutiner för felanmälan som städningen inte håller måttet.
- Undvik att låta elever vistas i lokalerna när städning sker om möjligt.
- Vädra om möjligt efter städning.
- Kontakta fastighetsägaren om ni upplever att luften i lokalerna är dålig då god ventilation är en förutsättning för en sund inomhus miljö.
- Upprätta egenkontroller för att upptäcka om ventilationen är dålig
- Meddela fastighetsägaren om exempelvis antalet inskrivna elever som vistas i en lokal ökar, så att ventilationen kan justeras.
- Fundera över vilken typ av möbler som behövs då textilkädda möbler och kuddar fångar damm*⁴ och har en stor kontaktyta

Kök:

- Öka andelen ekologiska livsmedel eftersom det minskar intag av kemikalier och den totala spridningen av farliga ämnen.
- Plasthandskar som används i kök ska vara av nitril eller polyeten och avsedda för kontakt med livsmedel.
- Plastfolie som används ska vara av polyeten (PE) och inte PVC.
- Bakplåtspapper som används ska inte innehålla högfluorerade ämnen. Välj miljömärkta alternativ.
- Välj alternativ till köksutrustning som inte är behandlade med non-stick-beläggning när så är möjligt.
- Välj om möjligt bort metallkonserver, använd: kartongförpackningar, frysta varor eller torrvaror som kan läggas i blöt.
- Värm inte mat i plastförpackningar.
- Välj om möjligt glas, porslin/lättviktsporcelin eller rostfritt stål till servering.
- Undvik att servera mat på produkter märkta med återvinningsymbol 3 eller 7.

Utbildning:

- Chefer inom gymnasiet och vuxenutbildningen har läst och diskuterat kemikalieplanen med bilaga och åtgärder.
- Personal har läst och diskuterat bilagan till kemikalieplanen och åtgärder.

Vid renovering och/eller arbeten som utförs i skolans lokaler och på gårdarna:

- Ställ krav på kemikaliekontroll vid ombyggnad och renovering av lokaler.
- (Se även vägledning för bygg och anläggningsarbeten)
- Ställ krav vid upphandling av och utförande av städning av lokalerna
- Inled en dialog med fastighetsägaren om att ta reda på vilka material som är olämpliga och när dessa kan bytas ut.

Vägledning för förskola, skola och fritids

Bilaga 1 till kemikalieplan för Haninge kommun

Postadress
136 81 Haninge

Besöksadress
Rudsjöterrassen 2

Telefon
Växel: 08-606 70 00

Fax/e-post
08-606 81 40
haningekommun@haninge.se

Postgiro
1265-8

Bankgiro
356-5975

Bakgrund

Barn och unga är mer känsliga för skaliga kemiska ämnen än vad vuxna är. Det beror på att deras kroppar är under utveckling och att denna process styrs av kemiska substanser. I förhållande till kilokroppsvikt äter, drick och andas barn mer än vuxna vilket gör att de exponeras mer. Små barn har ett tugg- och sugbeteende och rör sig mer på golvet. Det gör att de får i sig mer damm och i damm fastnar många av de skadliga ämnen som läcker ut från våra vardagsprodukter.

Förskolan, skolan och fritids är platser där många barn och unga vistas större delen av sin vakna tid. Därför är det viktigt att arbetet med att minska förekomsten av skadliga ämnen börjar här. Kommunen ska se till att det material och produkter som används i förskolor, skolor och fritids som drivs i kommunal regi, inte innehåller skadliga ämnen som kan utgöra en risk för barnens hälsa.

Det finns både relativt enkla och billiga åtgärder som kan göra stor skillnad på kort sikt och mer omfattande åtgärder som är nödvändiga på lång sikt. Som en hjälp att prioritera bland möjliga åtgärder är dessa indelade i tre olika nivåer baserat på risk, effekt, svårighetsgrad och kostnader. Det finns ingen inbördes rangordning mellan de åtgärder som listas inom varje nivå. Några åtgärdsförslag passar alla typer av verksamheter, andra är mer inriktade på verksamheter med yngre barn.

Åtgärder

Nivå 1

1. Rensa bland icke-leksakerna

Att återvinna och återanvända material och varor är på många sätt eftersträvarsvärt. Inte minst ur miljö- och resurssynpunkt. Återvinningsmaterial kan vara bra som pedagogiskt material, men det är viktigt att vara nog med vad som tas tillvara så att materialet inte innehåller farliga ämnen. När pedagogiskt material köps in till verksamheten ska det göras med vetskapen om att kemikaliekraven i leksaksdirektivet enbart gäller för varor som är avsedda som leksaker för barn under 14 år.

- Rensa bort elektronik som inte används för sitt primära syfte; exempelvis mobiltelefoner, tangentbord. Dessa ska inte heller skruvas isär då det ökar risken att få i sig skadliga ämnen så som flamskyddsmedel och tungmetaller. Förvara uttjänad elektronik oåtkomligt i väntan på transport till återvinningscentral
- Rensa bort byggmaterial så som PVC-slangar, armaflexisolering, kablar och tryckimpregnerat trä. Dessa kan bland annat innehålla ftalater, flamskyddsmedel och tungmetaller.

- Rensa bort utklädningskläder i konstskinn. Konstskinn kan innehålla ftalater och tunga metallsmücken kan innehålla nickel, bly och kadmium.
- Rensabort vanliga nycklar för lek. Nycklar innehåller ofta bly föra att göra metallen formbar när nyckeln tillverkas. Metallen försvinner från händerna när de tvättas med tvål och vatten. Det är inte lämpligt att låta små barn leka eller suga på nycklar.
- Använd inte riktiga kassakvitton i verksamheten. Dessa kan innehålla det hormonstörande ämnet bisfenol-A. Tillverka egna kvitton av vanligt papper istället.

Verksamheterna ska inte emot gammal elektronik och byggmaterial som ges till skänks om inte detta sker på ett kemikaliekontrollerat sätt. Tänk på att gammal elektronik och en del byggmaterial som rensas ut ska sorteras som farligt avfall.

Inom Haninge kommun finns återbrukscentret KeMiMa. Verksamheten får spillmaterial från företag i närområdet och som efter viss kontroll och sortering är tänkt att kunna användas på kommunens förskolor. Detta material ska ur flera anseenden vara lämpligt att använda på förskolorna. Eftersom det inte är möjligt att få en fullständig innehållsförteckning för allt material, kommer att alltid att vara upp till verksamhetsansvarig på förskolan att besluta om vilket material som tas in i verksamheten.

2. Rensa bland leksakerna

2013 började kemikaliekraven i EU:s leksaksdirektiv att gälla vilket bland annat innebär att leksaker inte får innehålla ämnen som är cancerogena, mutagena eller reproduktionsstörande. Även viss doftämnen och andra skadliga ämnen som kan riskera att läcka ut från leksaken är förbjudna. Direktivet gäller för produkter som utformats eller är avsedda som leksaker för barn under 14 år. Det finns alltså en mängd produkter som användas i barns miljöer som inte omfattas av direktivet. Exempelvis hobbymaterial, mobiltelefoner, byggmaterial och bijouterier som smycken och konstskinnväskor.

Flest problematiska ämnen hittas i plast. Börja därför rensa bland plastleksaker. 2007 skärptes lagstiftningen en första gång och några av de farligaste ftalater förbjöds i leksaker.

- Rensa bort mjuka plastleksaker som luktar, klibbar eller känns feta. Med mjuk plast menas sådant som går att böja eller trycka ihop exempelvis bollar, dockor eller smådjur.
- Rensa bort mjuka plastleksaker som är inköpta före 2007.

Med leksaksdirektivets införande 2011 finns det krav på att leksaker ska vara CE-märkta. Märkning visar att leksaken uppfyller säkerhetskraven inom olika områden.

- Rensa bort leksaker som saknar CE-märkning.

Färgen på äldre träleksaker kan innehålla tungmetaller.

- Rensa bort äldre träleksaker med flagnad färg.

För att kunna ha större kontroll över vilka leksaker som finns i verksamheten ska förskolorna inte ta emot mjuka platsleksaker skänks av föräldrarna. Däremot går det bra att ta emot lego, böcker, pussel m.m.

3. Skapa rutiner för att hantera hobbymaterial

En hel del hobbymaterial och pedagogiskt material är inte leksaker och omfattas därför inte av kemikaliekraven i leksaksdirektivet.

- Vädra när pärlplattor styrks och vild lamineringen. Barnen ska helst vara i ett annat rum.
- Undvik cerinitlera och leror av PVC som kan innehålla ftalater. Det finns enkla och bra recept på trolldag som verksamheten kan blanda ihop.
- Välj vattenbaserade barnfärger och barnanpassade lim.

4. Vistas ute

I utomhusluften finns det mindre av de farliga ämnen som kan avges från byggander, inredning och produkter.

- Se till att vistas mycket ute.

Utomhusvistelse ger även många andra positiva effekter och ger också barn och unga chans att studera närmiljön och uppleva årsvariationer. Hanninge kommun har många fina naturområden nära bebyggelsen exempelvis Norrbyskogen som är en äldre skog med höga naturvärden. Vid Skutans viltvatten finns det fågeltorn, naturstid, vindskydd och eldplast. Miljöverkstan i Jordbor ordnar grundkurser i utomhuspedagogik. Kurserna vänder sig till grundkollärare och förskolepedagoger och handlar om att ge deltagarna erfarenhet av hur utomhuspedagogik kan användas.

5. Tvätta textilier

Stora mängder kemikalier används vid framställningen av fiber och tyg. Ytterligare kemikalier tillsätts vid färgning. Vissa typer av textilier flamskyddas eller impregneras på annat sätt. Ibland behandlas textilier med kemikalier för att de inte ska bli skrynkliga eller mögla under långa transporter. Nya textilier kan därför innehålla rester av skadliga ämnen så som formaldehyd, nonylfenoletoxylat och allergiframkallande färgämnen.

- Tvätta alltid nya textilier innan de används.

Textilier samlar också damm. I dammet fäster flera av de ämnen som ska undvikas i miljöer för barn, exempelvis olika typer av flamskyddsmedel. Rutiner för tvätt av textilier är också en del av de smittskyddsåtgärder som ska vidtas för att uppfylla förordningen om egenkontroll (1998:901).

- Se till att ha väl fungerande rutiner för hur ofta textilier tvättas.

6. Var noga med handtvätt

Flamskyddsmedel och andra miljögifter sätter sig i damm som fastna på barnens händer. Att tvätta händer innan maten och efter barnen använt kemikalier (färger, lim m.m.) är ett effektivt sätt att minska exponeringen för skadliga ämnen. Vatten och tvål rekommenderas.

- Se till att ha rutiner för handtvätt.

7. Håll koll på kemiska produkter

Kemiska produkter ska förvaras oåtkomligt för mindre barn. Det kan exempelvis röra sig om tvättmedel eller rengöringsprodukter. Förskolor, skolor och fritidshem är anmälningspliktiga enligt miljöbalken och ska följa kraven i förordningen om egenkontroll (1998:901). Det innebär bland annat verksamheten ha skyldighet att hålla koll på de kemiska produkter som hanteras inom verksamheten.

- I varje verksamhet ska det finnas en kemikalieförteckning. Av förteckningen ska framgå produktens namn, produktens användning, information om hälso- och miljöskadlighet samt klassificering avseende hälso- och miljöfarlighet.
- Till varje faroklassad kemisk produkt ska det finnas ett så kallat säkerhetsdatablad. Databladet får man via leverantör eller tillverkare.

Användning av faroklassade produkter innebär alltid en viss risk.

- Se över som faroklassade produkter kan bytas ut mot ett bättre alternativ.
- Renas ut de kemiska produkter som inte behövs.

8. Välj rätt förbrukningsartiklar för hygienartiklar och rengöring

Hygienartiklar och rengöringsmedel innehåller ofta parfymer som kan vara allergiframkallande.

- Välj parfymfria alternativ vid inköp av tvål, hudkräm, diskmedel och tvättmedel. Då undviks många allergiframkallande ämnen.
- Välj miljömärkta solkrämer. Tänk på att solkräm aldrig ger ett fullständigt skydd utan är ett komplement till solhattar, kläder och vistelse i skugga.
- Se över vilka städkemikalier som används och välj miljöanpassade alternativ.

Många förbrukningsartiklar för hygien och rengöring är av plast, men det finns bättre och sämre alternativ.

- Platshandskar som används exempelvis vid böljbyten ska vara av nitril eller polyeten. Handskar av latex är bra ur miljösynpunkt, men det finns personer som är känsliga för gummi. Undvik handskar av vinyl/PVC. De innehåller ftalater.
- Välj tvättlappar av papper istället för skumplast då dessa kan innehålla problematiska ämnen.

9. Se över städrutiner

När kemiska tillsatser så som flamskyddsmedel och mjukgörande ftalater lossnar från en produkt fastnar dessa ämnen ofta i damm. För att minska exponeringen för skadliga ämnen är det avgörande med bra städning. Förskolor, skolor och fritidshem är anmälningspliktiga enligt miljöbalken och ska följa kraven i förordningen om

egenkontroll (1998:901). Det innebär bland annat verksamheten ska ha rutiner för att förebygga olägenhet vilket inkluderar städning.

- Se till att alla inredningsmaterial städas på trätt sätt.
- Barn och unga ska om möjligt inte vistas i lokalerna när städning sker.
- Vädra om möjligt efter städning.
- Upprätta rutiner för felanmälan som städningen inte håller måttet.

10. Felanmäl dålig ventilation

En god ventilation är en förutsättning för en sund inomhus miljö. Mängden damm och föroreningar i lokalen begränsas när luften byts ut. Förskolor, skolor och fritidshem är anmälningspliktiga enligt miljöbalken och kraven förordningen om egenkontroll (1998:901) gäller för dessa verksamheter. Enligt förordningen ska verksamhetsutövaren ha rutiner och kontrollera att utrustning med mera hålls i gott skick så att olägenhet för hälsa och miljö förebyggs. Här ingår bland annat ventilation.

- Kontakta fastighetsägaren om ni upplever att luften i lokalerna är dålig.

Luftomsättningen ska vara anpassad till antalet personer som stadigvande vistas i lokalerna.

- Meddela fastighetsägaren om exempelvis antalet inskrivna barn i en förskola ökar, så att ventilationen kan justeras.

11. Öka andelen ekologiskt odlad mat

Vid konventionell produktion av livsmedel används ofta stora mängder kemikalier som förhindrar ogrästtillväxt och skadeangrepp från insekter och svampar. Rester av dessa bekämpningsmedel kan finnas kvar i maten

- Öka andelen ekologiska livsmedel.¹

Genom att välja ekologiskt producerad mat minskar även den totala spridningen av farliga ämnen.

12. Välj rätt förbrukningsartiklar i köket

Förbrukningsartiklar i kök är ofta av plast eller behandlade på annat sätt vilket betyder att de kan innehålla problematiska ämnen. Det finns bättre och sämre alternativ att välja mellan.

- Plasthandskar som används i kök ska vara av nitril eller polyeten och avsedda för kontakt med livsmedel.
- Platsfolie som används ska vara av polyeten (PE) och inte PVC.
- Bakplåtspapper som används ska inte innehålla högfluorerade ämnen. Välj miljömärkta alternativ.

¹ Haninge kommun har ett mål om att andelen ekologiska livsmedel i de offentliga måltiderna ska uppgå till 40 procent.

13. Undvik metallkonserver

Insidan på en metallkonserv kan innehålla det hormonstörande ämnet bisfenol A som riskerar att föras över till maten. Välj därför om möjligt andra alternativ som:

- Kartongförpackningar exempelvis krossade tomater
- Frysta varor exempelvis majs och ärtor
- Torrvaror som kan läggas i blöt exempelvis bönor

14. Utbilda chefer och personal

Kunskapen om skadliga ämnen och riskerna med dessa behöver öka hos chefer och personal. För att avgöra i vilken ordning åtgärder bör vidtas för att uppnå bäst effekt och hur verksamheterna kan agera proaktivt behöver personal inom förskola, skola och fridshemsverksamhet utbildas.

Nivå 2

15. Ställ krav vid upphandling och köp rätt vid nyinköp

Ett av de mest effektiva sätten att minska förekomsten av skadliga ämnen i verksamheten är att ställa kemikaliekraV vid upphandling. På så vis kan verksamhetens säkerställ att nya produkter som köps in inte innehåller skadliga ämnen. I upphandlingsförfarande är det den upphandlande verksamheten som ställer krav och upphandlingsenheten som hjälper till att formulera kraven så att överensstämmer med gällande lagstiftning.

- Ställ kemikaliekraV vid nya upphandlingar.

Inom många områden finns det ramavtal som löper under flera år. En del av dessa är samverkansavtal genom SKL vilket kan ha många fördelar, men i dessa har kommunen själv inte ställt kraven.

- Tänk till och rådfråga vid nyinköp av exempelvis möbler, textilier, hobbymaterial och leksaker.

16. Undvik non-stick-beläggning

Stekpannor, kastruller, bakformar och plåtar är exempel på köksutrustning som kan ha non-stick-beläggning, exempelvis teflon. Non-stick-beläggningar är ofta av högfluorerade ämnen som är svårnedbrytbara och i vissa fall hormonstörande.

- Välj alternativ till köksutrustning som inte är behandlade med non-stick-beläggning när så är möjligt.

17. Använd rätt material i köket och till servering

Platser kan innehålla olämpliga tillsatser och när plasten värms upp ökar risken för att dessa ämnen frigörs och hamnar i maten. Även matens surhet och fetthalt kan påverka ämnenas rörlighet. Glas- och gaffelsymbolen är ett av flera sätt att märka material och produkter som är avsedda att användas i kontakt med livmedel. Denna symbol kan även finnas på varans etikett. Det finns material som med fördel kan som alternativ till plast.

- Värm inte mat i plastförpackningar.
- Välj om möjligt glas, porslin/lättviktsporcelain eller rostfritt stål till servering.

Plastartiklar kan också vara märkta med återvinningssymbol och nummer. Denna märkning kan ge en indikation på hur lämplig produkten är att användas till servering av mat.

- Undvik att servera mat på produkter märkta med återvinningssymbol 3 eller 7.

18. Byt ut gamla lekkuddar och möbler

Skumgummi och textilier kan vara flamskyddsbehandlade med ämnen som är skadliga. Äldre skumgummi kan innehålla flamskyddsmedel som idag är förbjudna. Det gäller framförallt möbler och kuddar från 70- och 80-talen.

- Var noga med att möbler och kuddar inte innehåller skadliga flamskyddsmedel när nyinköp görs.

Textilklädda möbler och kuddar fångar damm och har en stor kontaktyta.

- Fundera över vilken typ av möbler som behövs vid nyinköp.

19. Byt ut vilmadrasser och skötbäddar av PVC

Vilmadrasser och skötbäddar består ofta av en skumgummimadrass med PVC-överdrag. Framförallt äldre vilmadrasser och skötbäddar kan innehålla olämpliga ämnen.

- Vid nyinköp välj madrasser utan kemiska flamskyddsmedel.
- Vid nyinköp välj överdrag utan PVC. Väl istället avtagbart och tvättbart tyg av naturmaterial, polyeten (PE), polypropen (PP) eller polyuretan (PUR).

20. Ställ krav vid ombyggnad och renovering av lokaler

Inom bygg- och anläggningssektorn används stora mängder kemikalier. Byggvaror kan innehålla eller avge skadliga ämnen till inomhusluften långt efter det att byggnaden står färdig.

- Ställ krav på kemikaliekontroll vid ombyggnad och renovering av lokaler.

Se även vägledning för bygg och anläggningsarbeten.

Nivå 3

21. Inled en dialog kring material på väggar och golv

Äldre plastmattor och tapeter av PVC innehåller ofta mjukgörande ftalater som numera är förbjudna att använda. Äldre mattor kan även innehålla tungmetaller och flamskyddsmedel.

- Inled en dialog med fastighetsägaren om att ta reda på vilka material som är olämpliga och när dessa kan bytas ut.

22. Se över lekutrustning på gårdar

På skol- och förskolegårdar kan det finnas många olika typer av material som är olämpliga ur kemikaliesynpunkt.

- Gamla däckgungor och bildäck ska på sikt bytas ut mot annat material. Bildäck ska inte användas som odlingslådor.
- Tryckimpregnerat kan innehålla tungmetaller och alternativ ska därför prioriteras till lekställningar, bänkar, odlingslådor m.m.
- Byggmaterial så som PVC-rör och armaflexisolering är inte lämplig material för barn och ska därför inte användas som lekmaterial på gårdarna.

Konstgräs och mjuka fallskydd har flera fördelar ur ett användar- och tillgänglighetsperspektiv. Däremot kan den här typen av material innehålla återvunna bildäck som i sin tur innehåller skadliga ämnen.

- Vid anläggning av konstgräs och mjuka fallskydd ska materialet kontrolleras så att det inte innehåller skadliga ämnen.

Handlingsplan för genomförande av Haninge kommuns kemikalieplan - GVN

1. Under höstterminen 2017 ses årshjulet för det systematiska arbetsmiljöarbetet över och åtgärdslista samt checklista kopplad till kemikalieplanen infogas till det systematiska arbetsmiljöarbetet och skyddsrondsarbetet. Införandet och implementeringen startar i förvaltningsledningen för att sedan fortsätta i ledningsgruppen för gymnasiet och vuxenutbildningen. Målet är att alla enheter under utgången av höstterminen 2017 arbetar systematiskt med kemikalieplanen och åtgärdslistan.
2. I samband med att utbildningsförvaltningen ser över åtgärder för att öka beställarkompetensen för att öka avtalstrohet och avtalsnöjdhet, i enlighet med strategi och budget 2018, lägger förvaltningen till aspekten att öka beställarkompetensen även ur ett hållbarhetsperspektiv.

Remiss: Förslag till kvalitetspolicy

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat förslag till ny kvalitetspolicy. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ges möjlighet att yttra sig över förslaget.

Förvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningen anser att förslaget till ny kvalitetspolicy är genomarbetat och tydligt.

Underlag för beslut

Förslag till ny kvalitetspolicy Dnr KS 2017/328

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden antar utbildningsförvaltningens förslag till yttrande som sitt eget. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelsen

Expedieras: Akt, registrator kommunstyrelseförvaltningen

För verkställighet:

För kännedom:

Förslag till ny kvalitetspolicy

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	2
VERKSAMHETSSTYRNING I HANINGE KOMMUN	3
Mål- och resultatstyrning	3
Kvalitetsstyrning	3
Modell för löpande och systematiskt kvalitetsarbete	4
Verktyg för kvalitetsarbete	5
Jämförelser	5
Förslag, synpunkter, klagomål och avvikelser samt felanmälan	5
Tjänstegarantier	6
Program för uppföljning och kontroll av privata utförare	6
Medborgardialog och brukardialog	6
Undersökning, uppföljning och utvärderingar	6
Egenvärdering	7
Externa granskningar och rapporter	7
Uppföljning och rapportering av kvalitetsarbetet	7
Roller och ansvar	7
Plan för uppföljning av policyn	7

Dokumenttyp	Dokumentnamn	Beslutat datum	Gäller från datum
Styrdokument	Kvalitetspolicy	20ÅÅ-MM-DD	20ÅÅ-MM-DD
Beslutat av	Ansvarig förvaltning och avdelning	Diarienummer	
Kommunstyrelsen	Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen	KS 20xx/xx	
Dokumentinformation		Senast reviderat	
Ersätter tidigare kvalitetspolicy (dnr KS 253/2009)		2010-05-24	

Postadress
136 81 Haninge

Besöksadress
Rudsjöterrassen 2

Telefon
Växel: 08-606 70 00

Fax/e-post
08-606 81 40
haningekommun@haninge.se

Postgiro
1265-8

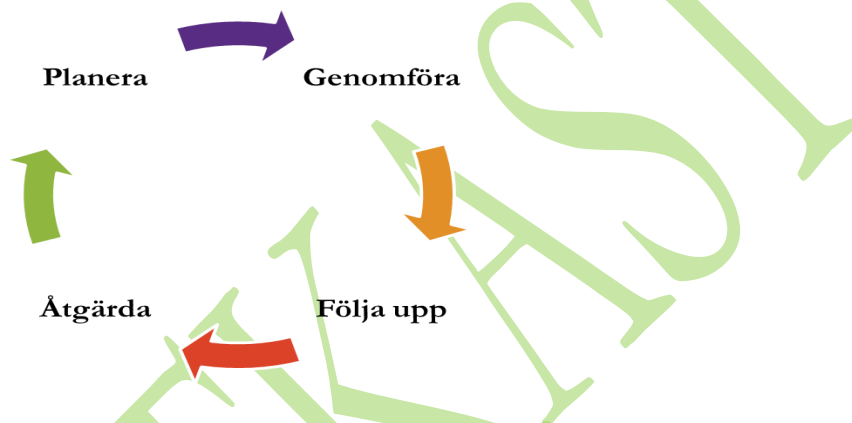
Bankgiro
356-5975

Sammanfattning

Haninge kommuns verksamhetsstyrning bygger på kommunens vision och värdegrund. Styrningen syftar till att stödja kommunens arbete med att använda befintliga resurser effektivt och tillhandahålla tjänster av god kvalitet.

Verksamhetsstyrningen delas upp i mål- och resultatstyrning samt kvalitetsstyrning. Målstyrningen fokuserar på fullmäktiges långsiktiga mål, indikatorer och uppdrag samt resultat enligt fullmäktiges mål och budget.

Kvalitetsstyrningens fokus är ett kontinuerligt arbete med förbättringar av verksamheter. Det är ett arbete som sker i årliga processer men även i det dagliga arbetet med ständiga förbättringar. Arbetsmodellen utgår från det så kallade PDSA-hjulet;

Till hjälp i kvalitetsarbetet finns ett antal verktyg som fungerar som ett stöd för verksamheterna när de arbetar med ständiga förbättringar:

- Jämförelser, förslag, synpunkter, klagomål och avvikelser samt felanmälan
- Tjänstegarantier (ersätter nuvarande kvalitetsdeklarerade tjänster)
- Program för uppföljning av privata utförare (inte beslutad)
- Medborgar- och brukardialog (uppdatering av policy pågår)
- Undersökning, uppföljning och utvärdering
- Egenvärdering
- Extern granskning

Andra verktyg kan användas, till exempel utvecklar SKL nya modeller och verktyg löpande som kan vara alternativ.

Uppföljning av kvalitetsarbetet ska göras regelbundet. Varje förvaltning ska ta fram en årsberättelse som rapporteras till nämnden före månadsskiftet maj/juni året efter.

Fördelning av ansvar och roller mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnderna, kommunens bolag och förvaltningar anges i fullmäktiges mål och budget. Ansvarsfördelning och roller mellan förvaltningar beslutas av kommundirektören. Policyn ska följas upp vid behov eller en gång per mandatperiod.

Verksamhetsstyrning i Haninge kommun

Haninge kommuns verksamhetsstyrning bygger på kommunens vision och värdegrund. Styrningen syftar till att stödja kommunens arbete med att använda befintliga resurser effektivt och tillhandahålla tjänster av god kvalitet.

Verksamhetsstyrningen delas upp i mål- och resultatstyrning samt kvalitetsstyrning. Mål- och resultatstyrningen fokuserar på långsiktiga mål och resultat, kvalitetsstyrningens fokus är utveckling genom förbättringsarbete i verksamheterna. Allt utgår från kommunens vision och värdegrund (som finns i Haninge kommuns mål och budget).

Verksamhetsstyrning

Kvalitetsstyrning

Syfte

Skapar löpande utveckling genom att ständiga förbättringar i verksamheterna.

Tillvägagångssätt

Identifierar förbättringsområden och avvikelser. Systematisk uppföljning sker löpande.

Nytta eller effekt

Omedelbara aktiviteter och aktiviteter på längre sikt görs för att justera kvaliteten där service och tjänster inte når accepterad nivå.

Mål- och resultatstyrning

Syfte

Bidrar till att uppfylla fullmäktiges mål och samlar organisationen inför större övergripande förändringar.

Tillvägagångssätt

Prioritera långsiktiga mål, besluta ekonomiska ramar och finansiering. Följa upp resultat och bedöma om mål uppfyllts.

Nytta eller effekt

Fokus på aktivitet och resultat för att nå fullmäktiges mål.

Mål- och resultatstyrning

Genom de mål som antagits av kommunfullmäktige ska kommunen arbeta för att uppnå kommunens långsiktiga vision. Målen bryts ned till strategier av respektive nämnd och varje förvaltning bryter i sin tur ned strategierna till åtaganden och aktiviteter. På så vis säkerställs att kommunfullmäktiges mål får genomslag i hela organisationen och att kommunkoncernen strävar i samma riktning. Krav på uppföljning av resultat finns i fullmäktiges mål och budget.

Kvalitetsstyrning

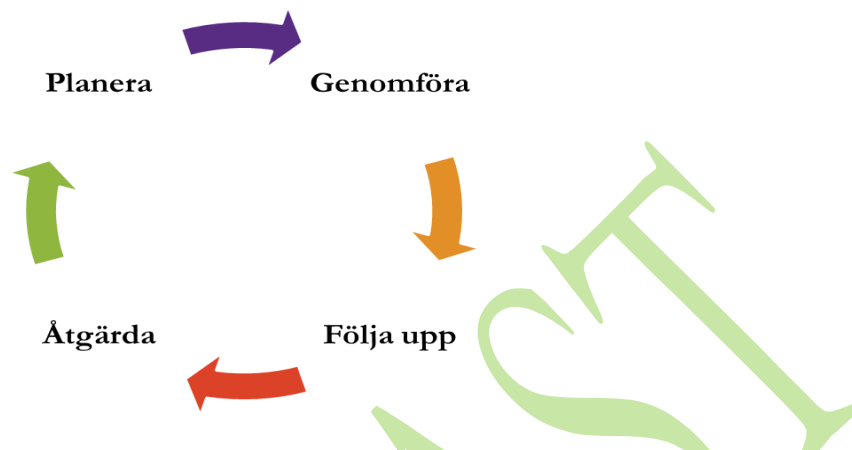
Kvalitetsarbete är att kontinuerligt arbeta med förbättringar av verksamheter och användningen av resurser på bästa sätt. Det är ett arbete som sker i årliga processer men

även i det dagliga arbetet med ständiga förbättringar. Det är viktigt att fånga upp förslag på förbättringar.-Medarbetarnas idéer och förslag på hur verksamheten kan utvecklas ska tas tillvara. Ett exempel är att använda arbetsplatsträffar för att diskutera förslag på förbättringar.

Modell för löpande och systematiskt kvalitetsarbete

Ett systematiskt kvalitetsarbete innebär att kvalitetsarbetet blir en naturlig del i vardagen

Planera

Verksamheterna planerar vilka aktiviteter som ska genomföras utifrån sitt uppdrag och utifrån resultat och analyser av genomförda mätningar och undersökningar samt andra relevanta underlag. När och hur aktiviteterna ska följas upp bör också planeras i detta skede.

Genomföra

De olika aktiviteterna som har planerats genomförs med syfte att uppnå en högre kvalitet i verksamheterna. Vissa aktiviteter kan genomföras direkt och får ett tydligt genomslag med en gång medan andra aktiviteter tar längre tid och kräver mer planering och det kan ta längre tid innan ett synligt resultat uppnås.

Följa upp

Kvalitetsarbetet bygger på kontinuerlig kunskap om medborgarnas önskemål, behov och synpunkter för att kunna utveckla verksamheten. För att upptäcka brister och avvikelser måste verksamheterna mäta resultat. Det handlar om få en bild av vilken kvalitet som levereras genom att sammanställa resultat av undersökningar, enkäter, nyckeltal, synpunkter och analyser.

Åtgärda

Genom att följa upp kvalitetsarbetet får verksamheterna bilden av vilka åtgärder som är möjliga att genomföra direkt och vilka åtgärder som kommer att kräva ett mer omfattande arbete. Åtgärderna ligger till grund för den nya planeringen så att erfarenheterna från uppföljning och åtgärder tas till vara. På så sätt skapas ständiga förbättringar.

Verktyg för kvalitetsarbete

Till hjälp i kvalitetsarbetet finns ett antal verktyg som på olika sätt fungerar som ett stöd för verksamheterna när de arbetar med ständiga förbättringar. Nedan finns verktyg som har identifierats som viktiga att arbeta med.

- Jämförelser
- Förslag, synpunkter, klagomål och avvikelser samt felanmälan
- Tjänstegarantier
- Program för uppföljning av privata utförare (inte beslutad)
- Medborgar- och brukardialog (uppdatering av policy pågår)
- Undersökning, uppföljning och utvärdering
- Egenvärdering
- Extern granskning

Anvisningar för verktygen anges i riktlinjer som ska fastställas av kommundirektören.

Jämförelser

Jämförelser är en metod för bedömning av kvaliteten i verksamheten. Jämförelser kan göras med den egna verksamheten bakåt i tiden, med andra verksamheter inom Haninge kommun och med andra kommuner. Jämförelser kan även avse exempelvis processer.

Inom en rad områden jämförs nyckeltal i etablerade nätverk, t.ex. Södertörns nyckeltal och SKL:s öppna jämförelser. Haninge deltar sedan 2015 i SKL:s nyckeltalsnätverk, Kommunens kvalitet i korthet, KKIK, som innehåller cirka 40 övergripande nyckeltal för olika verksamheter.

I kommunens Jämförelseguide kan olika utförare jämföras med varandra, till exempel inom förskola, grundskola och hemtjänst.

Förslag, synpunkter, klagomål och avvikelser samt felanmälan

Samtliga medarbetare, chefer och förtroendevalda kan på olika sätt ta emot synpunkter från kunder, invånare m.fl.

På hemsidan finns möjligheten att lämna egna e-förslag eller rösta på andras e-förslag. Den som är folkbokförd i kommunen kan också lämna medborgarförslag. Synpunkter och klagomål kan också lämnas på hemsidan. Det finns även appar för att kunna lämna synpunkter och förslag.

Alla synpunkter ska, liksom alla inkomna brev, e-postmeddelanden osv besvaras skyndsamt, inom två arbetsdagar. Det handlar om dialog med invånarna och att använda synpunkter från dialogen för att förbättra verksamheterna.

Avvikelser enligt Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen, samt klagomål enligt Skollagen följs upp systematiskt.

Tjänstegarantier

Tjänstegarantier är ett sätt för kommunen att arbeta med förbättringar i verksamheterna. Arbete med att förbättra verksamheternas kvalitet görs i alla förvaltningar. Samtliga nämnder ska därför ha tjänstegarantier som driver kvalitetsarbetet framåt. Garantierna ska vara väsentliga för medborgarna och för verksamheternas kvalitet. Genom tjänstegarantier garanterar verksamheterna att kunden erhåller en utlovad nivå i tjänsten. Om verksamheten inte lever upp till det kan kunden förmedla detta genom synpunkts- och klagomålshanteringen. Verksamheten ska då vidta åtgärder för att rätta till bristerna.

Program för uppföljning och kontroll av privata utförare

Kommunallagen har förändrats för att uppföljning och kontroll av privata utförare ska förbättras samt för att förbättra allmänhetens insyn. Förändringarna gäller från och med 1 januari 2015. Förändringen innebär att kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Fristående förskolor och enskilda skolor ingår inte eftersom de är egna huvudmän, och deras verksamhet regleras genom tillståndsgivning.

I Haninge finns ett förslag till program som inte har fastställts.

Medborgardialog och brukardialog

Medborgar- och brukardialog är två verktyg för att öka delaktighet och inflytande för att förbättra kvalitet i kommunens tjänster. Medborgardialog handlar om frågor som berör kommunen och sker mellan medborgare och kommunens förtroendevalda och anställda.

Brukardialoger sker mellan verksamheten, till exempel vårdboendet eller skolan, och dess brukare (boende, anhörig, elev/förälder) och innebär att endast de som använder sig av servicen inbjuds att framföra synpunkter, tankar och idéer. Brukardialog är ofta en del i att förbättra kvalitet och utveckla verksamheten.

I den kommande policyn för medborgar- och brukardialog (inte fastställd ännu) finns grundläggande inriktning och principer.

Undersökning, uppföljning och utvärderingar

Olika typer av undersökningar riktade till invånare och medarbetares utgör viktiga utgångspunkter för kvalitetsarbetet. Det kan exempelvis vara enkäter, fokusgrupper eller intervjuer. Resultat av arbetsplatsundersökningar kan också ligga till grund för kvalitetshöjande insatser.

Uppföljning beskriver vad som hänt, medan en utvärdering kan förklara varför. Med uppföljning menar man ofta att man studerar vad som händer i samband med ett projekt eller en åtgärd. En utvärdering innebär mer, den är en systematisk och strukturerad bedömning av arbetet. Den är ett mer utvecklat försök att studera en verksamhet.

Alla verksamheter följs upp som en del av kvalitetsarbetet. Det gäller alla verksamheter oavsett om de drivs i egen regi eller av externa utförare.

Egenvärdering

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har utarbetat verktyget ”Egenvärdering för uppföljning och kontroll”. Verktyget ger en bild av om verksamheten har tillfredställande system och rutiner för uppföljning och kontroll. Verktyget bygger på självskattning och kan användas som underlag i förbättringsarbete.

SKL utvecklar modeller och verktyg löpande för förbättring och kvalitetsutveckling som kan vara lämpliga alternativ.

Externa granskningar och rapporter

Kommunens olika verksamheter kontrolleras och granskas av till exempel tillsynsmyndigheter och kommunens revision. De synpunkter och rekommendationer som ges i granskningsrapporter ska beaktas för att utveckla och förbättra verksamheten.

Uppföljning och rapportering av kvalitetsarbetet

Kvalitetsarbete är att kontinuerligt arbeta som sker på olika nivåer i organisationen vid olika tidpunkter under ett år. De aktiviteter som genomförs med koppling till kvalitet ska följas upp regelbundet.

Varje förvaltning ska ta fram en årsberättelse som rapporteras till nämnden före månadsskiftet 31 maj året efter.

Roller och ansvar

Fördelning av ansvar och roller mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnderna, kommunens bolag och förvaltningar anges i fullmäktiges mål och budget.

Ansvarsfördelning och roller mellan förvaltningar beslutas av kommundirektören. Till policyn tas riktlinjer fram som beslutas av kommundirektör. Därefter utformas rutiner, mallar m.m. som stödjer det dagliga arbetet.

Plan för uppföljning av policyn

Kommunstyrelsen ska vid behov eller en gång per mandatperiod följa upp policyn och besluta om eventuella förändringar.

Avskrivning av fordringar i bokföringen

Sammanfattning

Kommunstyrelsens ekonomiavdelning föreslår att skulder som inte betalats till förvaltningen avskrivs i kommunens bokföring. Ekonomiavdelningen har efter utredning bedömt fordran som osäker. Fordran avförs därför från räkenskaperna och bokförs som en kundförlust.

Fordran kvarstår dock, vid sidan av bokföringen, och bevakas av ekonomiavdelningen i tio år efter respektive förfallodag.

Den i bokföringen upptagna fordran är på 54 678 kronor.

Förslag till beslut

1. Den i bokföringen upptagna fordran på 54 678 kronor avskrivs och bokförs som kundförlust på respektive ansvar och verksamhet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Redovisningsenheten, Carina Barfoth

Anmälan av delegationsbeslut inom nämndens verksamhetsområde

Anmälan gäller även beslut pga vidaredelegering

Förvaltning/Avdelning Utbildningsförvaltningen Kansliavdelningen		Anmälan avser perioden fr.o.m 2017-01-01 t.o.m. 2017-04-30	
Ärende- kategori	Ärende	Delegat	Diarie- / löpnummer
C.1	Statsbidrag, Skolverket: Utvecklingsinsatser inom gymnasial lärlingsutbildning Ansökan 2017-01-12	Helene Haist/Anneli Landerberg	GVN 2017/5
C.1	Statsbidrag, Migrationsverket: Ersättning för asylsökande gymnasiet Ansökan 2017-01-24	Anneli Landerberg	GVN 2017/10
C.1	Statsbidrag, Skolverket: Främja lärlingsutbildning Ansökan 2017-02-15	Annelie Landerberg	GVN 2017/5
C.1	Statsbidrag, Skolverket: Yrkesvux + yrkesvux SFI Ansökan 2017-02-15	Helene Haist	GVN 2017/5
C.1	Statsbidrag, Skolverket: Gymnasial lärlingsutbildning Ansökan 2017-03-30	Helene Haist	GVN 2017/5
C.1	Statsbidrag, Skolverket: Trainee och hälso- och sjukvård	Helene Haist	GVN 2017/5

Anmälan av delegationsbeslut inom nämndens verksamhetsområde

Anmälan gäller även beslut pga vidaredelegering

Förvaltning/Avdelning		Anmälan avser perioden	
Utbildningsförvaltningen			
GVN		fr.o.m 170901	t.o.m. 170930
Ärende-kategori	Ärende	Delegat	Diarie- / löpnummer
5.1	Avstängning av elev	Peteris Smitmanis	GVN 2017/8:16 GVN 2017/8:17 GVN 2017/8:18 GVN 2017/8:19 GVN 2017/8:20 GVN 2017/8:21

Anmälan av delegationsbeslut inom nämndens verksamhetsområde

Anmälan gäller även beslut pga vidaredelegering

Förvaltning/Avdelning		Anmälan avser perioden	
Utbildningsförvaltningen			
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden		fr.o.m 2017-08-09	t.o.m. 2017-10-09
Ärende-kategori	Ärende	Delegat	Diarie- / löpnummer
16:4	Yttrande från hemkommunen, nationella program	Handläggare, kansliavdelningen	62/17-64/17
15:1	Beslut att bevilja inackorderingsbidrag	Gymnasiechef	11/17-27/17